

تر ۲۰۱۹ م کال پوري

لوی افغانستان

ولي جوړ نه شو؟

Ketabton.com

يډيو يي وينا: مشال خان ټکر (د لوی افغانستان د غورځنگ مشر)

بايب او ايډيټ کوونکی: محمد "مشال"

لومړۍ برخه

د افغانستان د دولت او خلکو لاس يا رول د لوی افغانستان
په نه جوړېدو کي

دوهمه برخه

د محکوم افغانستان يا کوزي پښتونخوا د تش په نامه قام پرسته مشرانو رول د
لوی افغانستان په نه جوړېدو کي

درېمه برخه

افغان

پښتون، پختون، پښتون

څلورمه برخه

د پښتنو او بلوڅو وروڼو ورورولي

د افغانستان د دولت او خلکو لاس يا رول د لوی افغانستان

په نه جوړېدو کې:

گرانو وطنوالو د قامونو په عروج او زوال کې د قامي تاریخ لویه برخه ده د خپلو قامي روایاتو او د خپلو اسلافو د ځلانده کارنامو او د هغوی د اشتباهاتو نه ځان خبرول او د خپلو مشرانو د شجاعت، جرئت، جد و جهد، او مبارزې ته موفقیت حاصلول د قام د افرادو یو ضروري او خوشخواره فرد گڼلی شي د دنیا د نورو نومیالیو قامونو په شان پښتون هم یو نومیالی او د اوږد تاریخ درلودونکی قام دي، ولي له بده مرغه ددې قام پخوانی تاریخ ډېر په تیاره کې پروت دي ولي هغه خلک چې څومره هم د پښتون د قامي تاریخ نه خبر دي، زه دا د هغوی قامي، ملي، اخلاقي او تاریخي فریضه گڼم چې خپل ولس له هغې خبر کړي.

گرانو وطنوالو پرونی هلي ځلي ننی تاریخ دي او ننی هلي ځلي سبانی تاریخ دي. نو چې څوک د خپل تاریخ نه خبر نه وي نو هغه داسې دي چې هغه خپله حافظه له لاسه ورکړې وي او چې څوک خپله حافظه له لاسه ورکړې هغو ته لېونیان ویلی سو نو چې څوک لیونی وي نو د هغه دا حق نه جوړیږي چې د خپل وطن د حال او مستقبل لپاره څه وکړي.

وای هغه خلک چې د خپل تاریخ نه زده کړه ونکړي نو کومې غلطۍ چې سوي دي هغه بیا بیا تکراروي.

گرانو وطنوالو د امریکا یو جمهور رئیس روزولت وایي چې کوم بنده د تاریخ نه خبر وي نو هغه د خپل وطن د راتلونکي لپاره ډیرې بني منصوبي تیارولای سي. یوه ورځ ویسټرن چرسن ته یو سړی راغلي چې مور د راتلونکو پینځو ۵ کالو لپاره یو څه منصوبات تیارول غواړو نو هغه ورته وویل چې پنځه کاله وروسته لار شه او د خپل تاریخ نه ځان خبر کړه او بیا د راتلونکو څو کالو لپاره منصوبه تیاروه.

او په سورة الاعراف کې په رکوع نمبر ۱۳ کې خدای پاک ج وایي چې هر هغه قوم چې کوم د تاریخ نه زده کړه ونکړي او د هغې کې چې کوم هلي ځلي شوي د هغې د مشاهدې نه ځان خبر نکړي نو خدای پاک ج وایي چې زه په ذهن باندي مهر لگوم بیا هغوی هغه خبري نه

اوري چې کومي د اوریدو قابل دي او هغه شيان چې د لیدو قابل وي هغه به بيا په نظر نه ورځي .

گرانو وطنوالو زما د ننني بيانيي موضوع ده چې تراوسه اخر لوی افغانستان ولي جوړ نسو؟

نو گرانو ورونو او خویندو دلته چې څنگه افغانستان په دوو ځایونو کې پروت دي چې یوه ته محکوم افغانستان ویلی شو او بل ته ازاد افغانستان ویلی سو ،نو په دې وجه زه لگیا يم په دې اوله برخه کې زه کوشش کوم د ازاد افغانستان په باره کې خبرې کوم چې ولي کومي غلطی سوي دي چې تراوسه لوی افغانستان جوړ نسو او په دوهمه برخه کې زه د محکوم افغانستان یا کوزي پښتونخوا په باره کې خبرې کوم چې د کوزي پښتونخوا کوم رول وو چې لوی افغانستان جوړ سوی نه دي .

گرانو وطنوالو د لوی افغانستان باني يا بنسټ ايښودونکی زموږ ستر بابا احمد شاه بابا دي . احمد شاه بابا چې کله خواست کړي وو نو هغه د پښتنو ټولو قبیلو ته خواست کړي وو چې د خدای لپاره ننگ وکړي او یو موټي شی! او هغه په دې کې کامیاب سوی هم وو احمد شاه بابا د ټولو واحد باچا دي چې هغه د پښتنو ټولي قبیلې د ورورولې او عزیز ولې په مزي کې پېيلې وي ،د عزیزولې لفظ د بابا له وخته مور ته په وراثت يا په میراث پاته دي . احمد شاه بابا د لر پښتنو ته د لر درانيان ويل او د احمد شاه بابا په لوی افغانستان څلور مرکزونه وو یو کندهار دوهم کابل دریم پېښور او څلورم کوټه وه خو پېښور د افغانستان د اقتصادي، تجارتي او ماشي مرکز وو د احمد شاه بابا د مرگ نه وروسته د هغه زوی تیمورشاه باچا سو هغه پلازمینه د کندهار څخه کابل ته راوړه چې اته میاشتي تیمورشاه به په کابل کې ناست وو او څلور میاشتي به په پېښور کې وو پېښور د افغانستان سرمایوي پلازمینه وه زه به نور په تفصیل کې نه ځم خو چې هرکله په ۱۹ سده کې چې کله انگرېزانو د هند نه پښې راچاپېره کړې هغوی د خپلو ستراتیژیکو گټو لپاره افغانستان ته سترگي خړې کړې نو چې کله یو هیواد بل هیواد تبا کوي نو اول د هغه په اقتصاد برید کوي نو چې کله انگرېزانو افغانستان ته سترگي خړې کړې نو اول انگرېزانو د رنجیت سینگ په واسطه پر پېښور په کال ۱۸۳۴ م کې قبضه وکړه چې د افغانستان اقتصادي ملا ماته کړي په هغه وخت کې د پېښور مشران د دوست محمد خان وروڼه سلطان مامور خان او سلطان یارمحمد خان وو هغوی رنجیت سینگ ته مور پرېښودو او جلال اباد ته راوتښتېدل پر مور ۸۷ کاله باچاهي یا کندهار کوله یا کابل راباندي

کوله خو چي غلامي شوه هغه افغانستان مور ته پرېښوده خو د افغانستان ولس راپانځېده . بيا بریتانوي استعمار پر دوست محمد خان باندي اولنی جنگ په کال ۱۸۳۹ کی وروټپي چي د نتیجی نه یی تاسی خبر یاست زه پرې نور بحث کول نه غواړم .

په ۱۸۵۷ کی چي په هندوستان کی اولنی د ازادی جنگ وو نو هغه جنگ دوه کاله او دوه میاشتی جاري وو د انگریزانو خلاف د یاغیانو د پوځ مشر بخت خان یوسفزی وو خو چي انگریزانو ته پته ولگېده چي جنگ خو هسی هم بایلو نو د لندن نه د East Indian governor جرنیل ته له لندن نه مکتوب راغلی چي جنگ خو هسی هم بایلو نو تر اباسین پوري چي کومي ځمکی مور د افغانستان نه مور نیولي دي افغانستان ته یی واپس ورکړي چي د مستقبل لپاره د افغانستان سره زموږ څه تعلقات، اړیکي پاته شي نو هغه ورته وویل چي څوک یی وغواړي نو مور به یی ورکړو خو چي د افغانستان امیر دوست محمد خان یی نه غواړي نو ولي یی ورکړو په هغه وخت کی امیر دوست محمدخان د انگریزانو نه د کال تر ۱۰ زره پونډه د میاشتی وظیفه اخیسته خو د افغانستان ولس په امیر دوست محمد خان پسي راپانځېده چي ولي د خپلي ځمکی تپوس نه کوي؟

په کال ۱۸۹۳ کال کی امیر عبدالرحمن خان د کوزي پښتونخوا پر سر له انگریزانو سره معامله کوي خو دافغانستان ولس په امیر عبدالرحمن خان پسي راپانځېده.

په کال ۱۹۱۴ م کی اول نړیوال جنگ شروع سو نو د جرمني ، هنگري، استریا او د ترکیی یو هیئت افغانستان ته راغلل او حبیب الله خان ته یی وویل چي پر خپل ځمکه تر اباسین پوري ورسه او مور هرډول کومک کولو ته تیار یو خو امیر حبیب الله خان د انگریزانو د دوستی او خپلو د تخت او شباڼو د سر نه د ډیورنډ څخه تر اباسین پوري خپل ولس قرباني کړ خو د افغانستان ولس راپانځېده.

په ۱۹۱۹ م کال کي چي امان الله خان د انگرېزانو خلاف د جنگ اعلان وکړ نو د هغه د جنگ اعلانيه په پېښور کي خپره سو او د ډيورنډ نه نيولې تر اباسين پوري ټول پښتانه د امان الله خان سره راپاڅېدل تر دې چي د قبايلو ملېشه او خاصه دار چي هغوی ته به پيسې انگرېزانو ورکولې خو هغوی هم د امان الله خان په ملاتړ ودرېدل خو په ۸ د اگست ۱۹۱۹ کي امان الله خان د علي احمد جان په واسطه له انگرېزانو سره معامله وکړه او د کوزي پښتونخوا پښتانه يې پر خای پرېښودل خو د افغانستان ولس امان الله خان پسي راپانڅېده.

ما يو څو ورځي مخکي په طلوع تلویزیون يوه خبره واورېده چي اصف وردک پکښي هم شامل وو نو شاپور بختيار پوښتنه وکړه چي مور په ۱۹۱۹ م کال کي استقلال واخيست نو د څه استقلال؟! د نيم نه زيات افغانستان د ډيورنډ نه ښکته پروت دي د نيم افغانستان استقلالواستقلال نه دي نو اصف وردک ورته وايي چي دا زمور بي ناموسي او بي غيرتي وگڼه چي مور د خپلي ځمکي پوښتنه نه کوو نو بيا اصف وردک ورته وايي چي امان الله خان سره چي څوک ولاړ وو هغه هم د کوزي پښتونخوا پښتانه ورسره ولاړ وو او مور پر خای پرېښودل او مور د استقلال په نامه ترې واپس راغلو. بيا امان الله خان د بچه سقاو نه کندهار ته ځي نو اول ورسره کندهاريان نه راپاڅېدل چي ته د يو ډاکو نه راوتښتېدې؟ خو بيا چي هغه وويل چي زه هرات ته ځم نو بيا د ننگه کندهاريان ورسره راپاڅېدل او پر غزني وروختل خو هلته سليمانخيل ددوی خلاف ودرېدل او بيا امان الله خان ماته وليدل او بيا د مایوسۍ حالت کي هندوستان ته لاړ.

گرانو وطنوالو په کال ۱۹۲۹ م کي زمور قبايلو وروڼو بچه سقاو ته ماته ورکړل او نادرشاه چي د کابل نه بهر وو هغه يې راوستي او د کابل پر تخت يې کښېنوي خو بيا نادرشاه ورته پښې واورولې او د کابل نه يې وايستل خو د افغانستان ولس راپانڅېدې.

په کال ۱۹۴۷ م کي چي پاکستان جوړېدې نو د افغانستان دولت د خپلي ځمکي تپوس يا پوښتنه ونکړه او بيا چي کله د پاکستان گورنر جنرال سکندر ميرزا کابل ته راغلي نو دولت په ډوډۍ کي ظاهرشاه هغه ته وويل چي د پاکستان په ځمکه زمور هيڅ دعوه نسته خو د افغانستان ولس په ظاهرشاه پسي راپانځېده.

دپاکستان او هندوستان ترمنځ د کال ۱۹۶۵ جنګ کي ظاهرشاه پاکستان وويل چي تاسي خپل ټول عسکر د ډيورنډ کرښي نه جنګ ته بوزي او مور به دا سرحد درته ساتو خو د افغانستان ولس په ظاهرشاه پسي راپانځېده .

په ۱۹۶۵ م کال کي حزب خلق ډيموکراتيک افغانستان منځته راغلي چي په هغه کي نورمحمد تره کي او بېرک کارمل دواړه سره شامل وو په کوزه پښتونخوا کي بېرک کارمل د باچاخان د کورنۍ سره اړيکي درلودې او د خلق پارټي مشرانو په خان عبدالغفار خان او خان عبدالولي خان ته به يې خانان دوسره ويل چي يوه طرف ته هم خان لگېدلي او بل طرف ته هم خان لگېدلي .

او چي کله په ۱۹۷۱ م کال کي په مشرقي پاکستان کي جنګ وو او د پاکستان او هندوستان په مشرقي پاکستان او هم په مغربي پاکستان کي د جنګ محاذونه خلاص شوي وو نو په هغه وخت کي د قبایلو يوه جرګه باچاخان ته کابل ته راغلل چي مور ته وسله راکړې او مور به پر پاکستان ورسو او خپل وطن آزاد کړو خو باچاخان ورته وويل چي خبردار پاکستان ته په مغربي محاذ کي څه مسءله يا ستونزه جوړه نکړئ نو بيا دا جرګه ظاهرشاه ته لارل او هغه هم د باچاخان خبره ورته وکړل ،بيا ظاهرشاه د پاکستان سفارت ته مکتوب وليکي چي زمورد اړخ نه بلکل بېغمه اوسي خودافغانستان ولس په ظاهرشاه پسي راپانځېده.

نو بيا په همدغه ۱۹۷۱ کي ذوالفقار علي بوتو د پاکستان صدر سو نو هغه اولنی سفر افغانستان ته وکړ چي د افغانستان شکريه اداکري چي په کال ۱۹۷۱ کي يې د پاکستان مرسته کړې وه او بيا په ۱۹۷۲ م کال د ذوالفقار علي بوتو بنخه چي په درې ورځو سرکاري دوره افغانستان ته راغلي وه او خو بيا هم دغه ذوالفقار علي بوتو چي په کال ۱۹۷۳ کي نصرالله بابر ته ويلي وو چي کال ۱۹۹۳ رانژدې دي او افغانستان به تر اباسينه پوري د خپلي ځمکي تپوس او پوښتنه کوي ځکه چي د ډيورنډ معاهده ۱۰۰ سل کاله کيږي هغه په ختمېدو ده نو په کار ده چي په افغانستان کي اوربل سي.

گرانو وطنوالو په ۱۹۷۳ م کال کي داؤد خان په اقتدار کي راځي او هغه د پرچم حزب په اقتدار کي شريکوي په هغه وخت کي شوروي د داؤدخان ددولت ډېره مرسته کول خو شوروي داؤدخان ته ويلي وو چي ته هيڅ قسم پروژې د غرب يوه هيواد په هغه سيمه کي هم مه ورکوه چي کومي سيمي شوروي اتحاد ته مخامخ دي ځکه هغوی به دلته د شوروي خلاف جاسوسي کوي او داؤدخان ورسره دا خبره منلې هم وه او بيا شوروي اتحاد ورته د هندوکش غرونه وشلول او د سالنگ لار يې ورته جوړه کړه څه وخت وروسته داؤدخان د پرچم پارتي ددولت نه وايستل نو شوروي د ايران د کمونيست پارتي ((توده)) په ذريعه د خلق او پرچم د يوځای کېدلو کوښښونه شروع کړل نو داؤدخان په هغې خبر سو او داؤدخان مسکو ته لاړ او برژنيف ته يې وويل چي تاسي ولي د تودي پارتي په ذريعه خلق او پرچم زما خلاف يوځای کوي؟ نو برژنيف داؤدخان ته وويل چي تا خو زموږ سره وعده کړې وه چي هغه سيمي چي شوروي اتحاد ته مخامخ دي نو غرب ته به هيڅ قسم پروژې نه ورکول کيږي نو تا ولي ورکړي؟ نو داؤدخان مېز ته سوک ورکړ او د ملاقات نه راووتی .

چي کله ضياءالحق دداؤدخان ددولت په وخت کي کابل ته راغلي نو ددولت د ډوډۍ په وخت کي داؤدخان ضياءالحق ته وويل چي زموږ د پاکستان په ځمکه هيڅ دعوه نشته خو د افغانستان ولس په داؤدخان پسي راپانځېده .

گرانو وطنوالو يو ليکوال دی (بروس رېډل) هغه ۱۵ کاله د CIA افسر پاته سوي دي او هغه د څلورو ريس جمهورانو تر اوباما پوري دجنوبي آسيا کي د هغوی مشاور پاته سوي دي هغه يو کتاب ليکلي دي چي نوم يې دي What we won? يعني موږ څه وگټل؟ هرکله

چي هغه دغه کتاب وليکي هغه CIA ته دغه کتاب واستوي چي تاسو يې وگورئ چي دې کي خو څه غلطی نه دي شوي؟ نو هغوی چي کتاب وکتې هغوی وويل چي نه په دې کي هيڅ غلطي نشته. نو هغه په دې کتاب کي يو عجيبه خبره کړې ده چي هرکله د مسکو نه داؤدخان راغلي نو د هغه دا کوشش وو چي هغه د ايران په ذريعه د امريکې سره خپل تعلقات بڼه کړي نو هغه چي کله د رضا شاه پهلوي سره ملاو يا يوځای سو نو هغه ورته وويل چي زه د راتلونکو لسو کلونو لپاره تاته ۲ ميليارډه ډالر درکوم او بيا چي کله څه وخت وروسته ورسره ملاو سو نو رضاشاه پهلوي ورته وويل چي د ډيورنډ کرښه ومنه او مور به تاته ۳ ميليارډه ډالر درکړو نو داؤدخان ورته وويل چي بس په دې باندي به خبره کوو بيا په دې باندي فيصله وسوه چي په ۱۹۷۸ م کال کي به رضاشاه پهلوي کابل ته راځي او سپټمبر کي به واشنگټن ته ځي او هلته به د ډيورنډ کرښه د بين الاقوامي يا بين المللي سرحد په توگه به امضاء کيږي خو خدای پاک جل جلا له ته بله منظوره وه او اپريل کي د ثور انقلاب وسو او دغسي ددې خلکو دغه پروگرام چي دوی جوړ کړې وو هغه د تاريخ يوه حصه جوړه سوه .

گرانو وطنوالو په کال ۱۹۷۳ م کي نصرالله بابر دهغه وخت وزير اعظم ذوالفقار علي بوټو وغوښتي چي کال ۱۹۹۳ م راروان دي نو پکار ده چي په افغانستان کي اور بل سي چي بيا جنرال نصرالله بابر د پېښور په بالاحصار کي د احمدشاه مسعود ،استادرباني او گلبدین حکمتيار سره ملاقات کوي بيا ددوی کسان تربيه کوي پېسي،توپکان ورکوي چي ځی خپل وطن د اسلام په نوم بربادوي . د ضياءالحق په وخت د زندان نه نصرالله بابر په يوه طريقه د ايران شهنشاہ ته يو مکتوب ليکي چي CIA ته ووايي چي مور درې واړه کسان احمدشاه مسعود،رباني او گلبدین حکمتيار بڼه تيار کړي دي نو چي څه کار هم ترينه اخلي تري اخيستلای يې سي نو بيا چي د هغوی نه څه کار واخيستل سو؟نور تاسو ته پته ده زه پرې بحث کول نه غواړم .

په کال ۱۹۷۸ م کال کې د ثور انقلاب مینځته راځي او نور محمد تره کې د اقتدار په سر کې راځي هغه په مسکو کې د شوروي اتحاد د مشر بريژنس ته وايي چې مور پښتانه او بلوڅان د پاکستان د جبر نه خلاصوو او پښتانه به د خپل پلار نيکه وطن افغانستان سره يوځای کيږي بيا نورمحمد تره کې لمنځه وړل کيږي او بيا حفيظ الله امين د حکومت مشر کيږي نو حفيظ الله امين يوه ورځ په افغانستان کې د شوروي اتحاد سفير ته په يو ملاقات کې وايي چې زه آبا سين په خپلو سترگو ليدل غواړم بيا حفيظ الله امين لمنځه ځي او بېرک راځي نو بېرک هم ويل، چې مور لر او بر يوځای کېدل غواړو نو بيا ډاکټر نجيب الله مینځته راځي نو ډاکټر نجيب الله هم په کوزه پښتونخوا کې له هغه خلکو سره اړيکي ساتلي وي کومو چې هيڅکله هم لوی افغانستان نه غوښتي لکه د باچا خان او صمدخان کورنۍ .

خو بيا يو داسې واقعه وسوه چې ډاکټر صيب حيران پاته سو او ډاکټر صيب نجيب الله په دې خبره پوه سو چې د هغه سره ډېره لويه دوکه سوېده نو بيا چې راجيوگاندي مړ سو نو ولي خان او ډاکټر نجيب هلته تللي ول خو ولي خان د ډاکټر نجيب سره د ملاو کېدو ډېر کوشش وکړ خو ډاکټر نجيب د هغه سره ملاو نسو نو بيا چې کله اجمل خټک د نواز شريف سره روس ته لاړ نو بيا يې د افغانستان سفارت ته يې وويل چې زه افغانستان ته تلل غواړم نو د افغانستان سفارت خپل دولت ته وليکل نو هغوی چې د ډاکټر صيب نه تپوس يعني پوښتنه وکړه نو ډاکټر صيب وويل چې راپرې يې نږدئ!

گرانو وطنوالو د انقلاب په وخت کې چې کوم افغانان پاکستان ته تللي وو نو د هغوی څخه ۴۹ سياسي گوندونه جوړسوي وو چې په هغوی کې ډېر قام پرست تنظيمونه هم وو نو د پاکستان دا خيال وو چې هسي نه که دا قام پرست گوندونه کامياب سي نو هغوی به تر آبا سين پورې د خپلي ځمکې دعوه وکړي نو پاکستان نور ټول تنظيمونه ختم کړل نو اووه ۷ سياسي گوندونه يې د ISI د مشر اختر عبدالرحمن خان د هداياتو لاندې جوړسول چې د اسلام په پاک او سپېڅلي نوم د افغانستان د تباهي لپاره استعمال کړای سي، اختر عبدالرحمن هغه جرنيل وو چې د ISI مشر وو او هغه په کال ۱۹۷۹ م کې ويلي وو چې پکار ده په کابل کې اور بل سي .

گرانو وطنوالو ! دنيا پاکستان ته ويلي وو چي څومره وسله او پيسي تاسو مجاهدينو ته ورکوي نو هغه به د ISI له لاري ورکوي نو د بهر نه دچي څومره پيسيز او وسله پاکستان ته ملاوېدي، نو هغه به پر ټولو مجاهدينو وېشل کېدي او د هغي زياته برخه به گلبدين حکمتيار ته ورکول کېدل .

د CIA يو افسر گېري شرون وايي چي ما به د پاکستان د کومک نه علاوه دوه لکه ډالره احمدشاه مسعود ته ورکولي دا د وسلې نه علاوه وي او دا لس کاله جاري وي ، په مختلفو هيوادونو په بانکونو کي د مجاهدينو اکاونټونه وو لکه د احمدشاه مسعود په لندن د هغه په اکاونټ کي ۶۰ شپېته ميليونه ډالره وو . گلبدين او شهنواز تتي ته عربستان ۱۰۰ ميليونه ډالره ورکړل چي په نجيب باندي د پوځ په واسطه کودتا وکړي . چي کله په مکه معظمه کي مجاهدين نه رضاء کېدل چي مشترک دولت جوړ کړي نو سعودي عربستان ورته ۲۶ ميليونه ډالره ورکړل نو بيا رضاء شول . احمدشاه مسعود د CIA, ISI ، هندوستان ، ايران او روس ټولو سره به يي معاملي کولي خو ولس به د افغانستان قتلېدی. خو چي څه وخت احمدشاه مسعود قتل کړای سو نو د احمدشاه مسعود د ملگرو دا خيال و چي دا خبره پټه ساتل غواړي خو دوی يو فيصله وکړل چي زموږ دوستان شپږ هيوادونه خبرول پکار دي يعني امريکا، روس، هندوستان، تاجکستان، ايران او ترکمنستان خبرول پکار دي نو امريکا او روس خو د يو بل خلاف وو خو د خپل وطن پر سر له هرچاه سره معاملي کولي .

بيا همدغه د CIA مشر گېري شرون وايي چي موږ د ډاکټر نجيب په وخت کي غوښتل چي دغه د سالنگ لاره بنده کړو نو موږ په پېښور کي د ځمکي لاندي يو استخباراتي مرکز جوړ شوي وو نو په هغه کي زما ملاقات د احمدشاه مسعود د ورور احمدضياء مسعود سره وسو هغه احمدشاه مسعود زما سره په واپرليس ملاو کړ نو ما ورسره د سالنگ د بندېدو خبره وکړه نو گېري شرون وايي چي احمدشاه مسعود وويل چي پنځه ۵ لکه ډالره به راکوي نو دا کار به وشي نو گېري شرووين وايي ما احمدضياء مسعود ته ۵ لکه ډالره نغدي ورکړل .

گرانو وطنوالو زه کله نا کله سوچ کوم چي دافغانستان جهاد، دا جهاد وو؟ که دا فساد وو؟ او که دا تجارت وو؟ دافغانستان په جگړه کي هرچاه خپلي گټي ترلاسه کړي، دنصرالله بابر او اختر عبدالرحمن دواړو پلانونه کامياب سول او افغانستان يي تبا و برباد کړ. امريکي او دهغوی متحدين يي دشوروي اتحاد په افغانستان کي ماته او بيا وروسته د شوروي اتحاد لمنځه وړل ترلاسه کړل.

اسلامي دنيا خوشاله وه چي کمونيزم له منځه لاړ، ايران خوشاله وو چي افغانستان دي همپشه وران وي چي دافغانستان اوبه ايران پراخه توگه استعمالوي. د افغنستان په جنگ کي چي شوروي اتحاد ماته وخوړه نو ۲۳ هيوادونه دشوروي اتحاد او مشرقي اروپا هغه ازاد سول

او ترټولو پاکستان خوشاله وو چې افغانستان يې د کاني يا دبري زماڼي ته ورسوی او تبا او برباد يې کړي چې افغانستان کي کله هم دومره قوي طاقت پيدا نسي چې تر اباسين پوري دخپلي ځمکي پوښتنه وکړي. پاکستان دافغانستان دانقلاب څخه نوري هم ډېري زياتي ماشي، اقتصادي گټي واخيستي او تر دې چې اتوم بم يې هم جوړ کړ خو دافغانستان راتلونکی د وینو په سېلاب کي ورواچول سو چې هغه ويني تر اوسه رواني دي.

د ډاکټر نجيب الله دولت لمينځه ځي او په ۲۴ د اپرېل په پېښور کي دمجاهدينو حکومت جوړېږي خو دشورويانو دولتو نه پس امريکا او شورويان دواړه په يو اړخ وو چې په افغانستان کي دمجاهدينو دولت کامياب نسي.

گرانو وطنوالو د کال ۱۹۹۲ نه تر ۱۹۹۴ پوري دپاکستان د I.S.A په وينا په کابل باندي هره شپه راکټي اورېدې چې په هغه کي دکابل يوازي ۲۵ زره صرف عام ولس دکابل شهيدان سوي وو چې تفصيل يې دپاکستان د فوج بريگيډېر چې کوم کتاب ليکلی دی بريگيډېر يوسف نو دهغه کتاب نوم دی The bear trap چې تفصيل يې په هغه کي موجود دي. په ۱۱ سپټمبر کال ۲۰۰۱ کي دنيوپارک واقعه منځته راځي او امريکا پر افغانستان دحملې تياري شروع کوي د C.I.A گېري شرون دخپل سره په هليکپټر کي په ۲۶ ډسمبر کال ۲۰۰۱ کي پنجشېر ته راځي، دوی سره ۱۰ ميلونه ډالره نغدي وي او دوی به دا ډالري په خلکو کي تقسيمولي، دوی سره امرالله صالح او انجينر عارف ملاو سوه خو په شريکه يې کار شروع کړ ځکه امرالله صالح دهغوی سره له مخکي کار کوي. دگېري شرون دعبدالرب رسول سياف سره هم ملاقات وسو او هغه ته يې څو لکه ډالري ورکړي نور به په تفصيل کي نه ځم، خو امريکي اود هغوی متحدينو په ۷ اووم اکتوبر کال ۲۰۰۱ کي پر افغانستان يرغل وکړ او دطالبانو دولت له منځه لاړ. په ۵ پنځم ډسمبر د بي بي سي يو نماينده دکابل نه په سټلايټ ټليفون وکړ حامدکرزی ته چې په کندهار کي وو وويل چې تاسو د نوي دولت ريس وټاکل سوي خو په دغه ورځ دطالبانو يو هيت حامدکرزی ته راغلی چې طالبان وسله غورځول غواړي، کرزی غوښتل چې دا کار وسي خو په دويمه ورځ د متحده ايالاتو دفاع وزير رمزفيلډ وويل چې له طالبانو سره به هيڅ قسمه خبري نه کوي، او د افغانستان هغه جنگ سالارانو ته دولت حواله سو چې دهغوی دغلطو کارونو په وجه باندي طالبان پېداسوي وو.

گرانو وطنوالو کرزی ۱۴ کاله په ارک کي ناست وو خو دوی دومره ونکړای شول چي په امریکا او ۴۹ هیوادونو نماینده گانو باندي د ډیورنډ کرښه په بین المللی سرحد نه

وای منلي او هغوی ته یې ویلي وای چي دا په بین المللی سرحد مه منی خو چي کله د ارک نه وتلو نو ویې ویل چي زه شل ځله پاکستان ته تللی وم او هرځل به پاکستان راته ویل چي ډیورنډ لاین ومنه،خو له بده مرغه کرزی صیب دا خبره ۱۴ کاله وروسته وکړه پکار خو داوه چي دا په اولنی ورځ دنیا ته په گوته کړې وای چي زمور اصلی ستونزه دځمکي ده چي پاکستان دافغانستان ۴۰ څلوېښت زره میله مربع ځمکه تر اباسینه پوري نیولې ده نو که چپري دا ځمکه مور ته ملاو سي،نو نه به دهشتگردې او هیڅ به نه وي له بده مرغه هغه دا کار ونه کړ او په دغه وخت کي له کرزی سره اشرف غنی هم حکومت کي وو.

یوه ورځ کرزی یو مرکه کوله چي افغانستان او پاکستان Twin brothers یعنی جمع(غبرگولی) وروڼه دی،که په پاکستان چاه حمله کوله نو افغانستان به دپاکستان په کومک درېزي،نو په هغه وخت کي د Capital talk دهغه چي کوم انکر دی حامد میر،نو هغه به په کرزی پسي ملنډي وهلي چي کرزی ته گورئ هغه وایي چي که دپاکستان او بل ملک جنگ وي نو دپاکستان مرسته به کوي خو بیا هم دافغانستان ولس خاموشه پاته سو.

په کال ۲۰۱۴ کي اشرف غنی ته ولس د رییس جمهور په توگه رایه ورکوي خو دولس د رایي قدر ونکړای سو او دجانکېري په وینا دوه سری حکومت منځته راغلي چي تر اوسه کابینه مکمله نه ده. او چي کله اشرف غنی رییس جمهور سو نو چي کله دپاکستان په دوره باندي ولاری نو د فوج په Head quarter کي دپوځیانو په یادگار یې گلونه واچول چي دپاکستان دفوج دلاسه افغانستان ۴۰ کالو راهیسي په وینو کي لمبېري او دافغانستان ولس غلی پاته سو هیڅ عکس العمل یې ونښودې. دپاکستان دورې نه پس په لاهور کي په ټلويزيون دپاکستان یو مشهور ژورنالیست احمدرشید په یو پروگرام کي وویل چي اشرف غنی له پاکستان سره د ډیورنډ پر کرښه په رسمي توگه معامله کړې ده. اشرف غنی خو اول خاموش وو خو چي خلکو زیات تر انتقاد لاندې راوستی نو بیا یې وویل چي ما معامله نه ده کړې. خو ماته

امير عبدالرحمن يادپري چي کله هغه په ۱۹۹۳ کي د ډيورنډ پر کرښه معامله وکړه خو د ۱۸۹۷ کال پوري دا خبره پټه ساتلې وه. داشرف غنی د معاملي نه پس پاکستان دډيورنډ پر کرښه د اغزن تار لگول شروع کړل خو دافغانستان دولت بلکل خاموش پاته سو او هيڅ داسي عکس العمل يي ونښودې چي د اغزن تار لگول بند سي دا ددي خبري ثبوت دی چي اشرف غنی دډيورنډ د کرښي پر سر معامله کړي ده خوږ دافغانستان ولس خاموش ناست دی.

گرانو وطنوالو مور وایو چي مغربي او مشرقی جرمنی سره یوځای سو،خو چي کله په کال ۱۹۴۵ کي پر دوو برخوږ ووېشل سو نوو تر کال ۱۹۹۰ پوري دمغربي جرمنی په پارلمان کي چي دمشرقی جرمنی څومره چوکۍ وې هغه به خالي پرته وې او مور دکوزي پښتونخوا خلک چي افغانستان ته راځو نو په وېزه باندي راځو.

دافغانستان په اساسي قانون کي نه ډيورنډ کرښي سته،نه دکوزي پښتونخوا ذکر سته،نه دکوزي پښتونخوا د ولس ذکر سته او نه ډيورنډ نه تر اباسينه دافغانستان د خاوري ذکر شته. تر ننه پوري دافغانستان يو دولت هم په يو بين المللی فورم باندي دلوی افغانستان خبره نه ده پورته کړې.

ملگرو مور وایو چي شمالی ویتنام او جنوبی ویتنام سره یوځای سو خو شمالی ویتنام او جنوبی ویتنام په دي وجه سره یوځای سول چي شمالی ویتنام یو کمزوری هیواد وو دخپل جدا سوي برخي جنوبی ویتنام لپاره يي ۲۱ کاله مسلح جد و جهد وکړ په دغه جد و جهد کي د امریکي صرف ۳۵۵ میلیارډه خرچه سوي وه.

د برتانیې
پخوانی لومړی
وزیر
(چرچل)

گرانو وطنوالو چرچل د افغانانو په اړه څلور خبري کول غواړي هغه وايي چي “دافغانانو دخپل وطن سره ډېره زیاته مینه ده” وؤ چي دافغانانو دخپل وطن سره ډېره زیاته مینه ده،د ډيورنډ نه تر اباسينه پوري نيم افغانستان ها خواته پروت دی دهغه تپوس نه کوي دا اوس دافغانانو دخپل وطن سره ډېره مینه ده؟! دویمه خبره دا کوي چي “افغانان ډېر ښه مسلمانان

دي” وؤ افغانان ډېر بڼه مسلمانان دي داسلام په نوم يې تېر ۴۰ څلوېښت کالو کي خپل وطن تبا او برباد کړ، افغانان ډېر بڼه مسلمانان دي. بل وايي چي “افغانان ډېر بڼه تاجران دي” وؤ دافغانستان خلک ډېر بڼه تاجران دي، خو قام لپاره ځان لپاره نه، چي کښېني نو چي کومه معاهده وي له شاه شجاع نه راوښه تر گندمک او ډيورنډه پوري او دا اوس دوه اړخيز امنيتي تړون Bilateral security agreement پوري چي کومه معاهده يې کړې، صرف دخپلو چوکيو لپاره کړي ده د ولس لپاره يې بلکل نه ده کړې. نو زه تاسو ته يوه خبره کول غواړم چي که دا ټولي معاهدې سړی دانه په دانه وگوري نو سړی حيران پاته سي چي اخر دا زمور مشرانو څه کول؟ دوی ته دا خپلي چوکي دومره زياتي مهمي وي چي دخپل قام، وطن يې هيڅ خيال نه دي ساتلی فقط يې دچوکي خيال ساتلي دي. بل دا وايي چي “دافغانستان خلک په خبرو ډېر تکړه دي” خو همت نشته، دغني خان يو شعر دی وای:

زور هسي پېغور سي چي همت ورسره مل نه سي

ورک هغه مشال سه چي تيارې ورباندي بل نسي

نو په اخر کي زه افغان ولس ته وایم چي اوس هم ناوخته نه دی او دالله جل جلا له په فضل به خپل لوی افغانستان جوړوو او اوس يې وخت راغلي.

د محکوم افغانستان يا کوزي پښتونخوا د تش په نامه قام پرسته مشرانو رول د لوی افغانستان په نه جوړېدو کې:

ملګرو په ۱۸۹۳ کې چې کله د ډیورنډ کرښه پر افغانستان ور وتپل سوه نو چې کوم خلک د افغانستان اړخ ته پاته سول هغوی د افغانستان د قانون لاندې ژوند تېرول شروع کړل خو چې د ډیورنډ نه چې کوم خلک د برتانوي هند اړخ ته پاته سول نو په هغوی پسي انګرېزانو هم چاره راواخيسته نو دهغوی د هډ نه چې کوم خای پرېکېدی د هغه په پرېکېدلو يې شروع وکړل.

ګرانو وطنوالو بله د قبایلو بدبختي دا وه چې کله به انګرېزانو د قبایلو کومه قبيله ايساره کړه نو نورو قبیلو به د هغه تماشه کول چې دا زموږ جنگ نه دی په دې وجه ددوی په منځ کې د ورورولې او اتفاق زیات کمی وو. چې کومو علاقه ته انګرېزان نشو رسېدای او هلته دهغوی لاسرسی نه وو نو هغوی ته يې علاقه ی غیر نوم کېښود، نور قبایل يې په مختلفو ایجنسیو ووېشل او هر ایجنسي ته يې خپله دارالخلافة، خپله پلازمینه وټاکله او دا ایجنسي يې په مستقیمه توګه له ډهلي سره وتړلې خو ددې ایجنسیو په خپل منځ کې به هېڅ ډول رابطې او سرکونه نه وو او د قبایلو نه ښکته دپښتنو علاقې يې پر ایجنسو او ریاستونو کې ووېشلې او دغه ډول يې د پښتنو لوی کور، د احمدشاه بابا لوی افغانستان يې توکر توکر کړی.

ګرانو وطنوالو بیا په دې ایجنسیو کې دوی ملایان او پیران په پیسو واخيستل او دغسي دې ملایانو او پیرانو د رسول اکرم صلی الله علیه وسلم مسله پر یو کافر انګرېز په څو پیسو خرڅه کړه. بیا په دې قبایلو کې دوی خپل مشران وټاکل او هغوی ته يې چې کوم رشوت ورکول شروع کړل نو هغه رشوت ته يې نوم ماجب کېښود، او دا شملور پښتانه به د میاشتي په اخر کې او یا د میاشتي په اول کې په قطار کې د پولتيکل اجینټ په دفتر کې د ماجب د لفاقي د ترلاسه کولو لپاره ولاړ وو او دغسي زموږ قبایل وروڼه د قومي وحدت نه جدا کړل سول چې کله انګرېران لګیا وو او دپښتنو د بدن نه يې تکرې یا برخي پرېکولې نو په دغه وخت کې په اتمانزو کې دبهرام خان په کور کې یو کس پیدا سو چې دهغه نوم و عبدالغفار خان او دا دکال ۱۸۹۰ خبره ده چې کله هغه په ښه او بد پوه سو نو دهغه د تعلیم سره شوق نه وو دڅلور، پنځه سکولونو (ښوونځیو) نه اتم جومات پاس کړې خو نور يې تعلیم ونکړې

بیا چي کله لږ زلمی شو نو غوښتل یې چې د خلکو خدمت وکړي نو په دغه وخت کي خلک یا د سپیانو په جنگ راټولېدل، یا د مرزانو په جنگ راټولېدل یا دچرگانو په جنگ او یا به دوی راجمع کېدل په جومات کي، نو په دې وخت کي باچاخان چې په دې نوم سره وروسته مشهور سو (عبدالغفار خان) هغه په جومات باندي ورننوتی او دملایانو سره یې خپل تعلق جوړ کړی نو په دې وخت کي هغه دیوبند ته ورسېدې او شیخ الهند محمودالعزل او عبیدالالیاس دوی سره یې هم تعلق جوړ کړې په دغه وخت کي به حاجي صیب تورنزی به په پښتو کي دتعلیم خورولو لپاره مدرسې جوړولې او مرکز یې ورته د مردان په علاقه گدر کي جوړ کړې وو خو په دغه مدرسو کي به د پښتو ژبي علاوه فارسی او عربی ژبه هم ښودل کېده. دمولوجي فضل محمود مخفي په ذریعه د غفارخان دحاجي صیب تورنزي سره تعلق جوړ سونو غفار خان بابا هم غوښتل چې د مرسو په جوړولو کي خپل کردار اداکړي نو اتمانزو کي غفار او دهغه یو ملگری مولوی عبدالعزیز سره یو مدرسه په کال ۱۹۱۰ م کي جوړه کړه خو دوی پکښي اردو ښودل شروع کړل نو دعلاقي خلک په دوی پسي راپاڅېدل چې دا اردو پکښي له کومه ځایه راغلل نو دغسي دغه مدرسه کامیاب نسول .

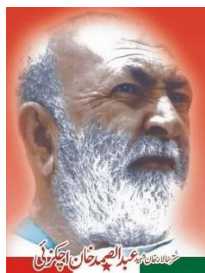

گرانو وطنوالو وخت تېرېدې چې کال ۱۹۱۴ م راغي چې اولنی نړېوال جنگ شروع سو او ۱۹۱۹ م کال کي دا جنگ ختم سو نو دوی په هغه وخت کي پر ترکانو باندي ډېر لوی ظلمونه وکړل چې په هغه باندي په مسلمانانو کي او په خاصه توگه دهندوستان په مسلمانانو کي دانگريزانو خلاف ډېره غصه پېداشوه نو په لکنهو کي یو ملا و چې دهغه نوم مولانا عبدالباری جان و، هغه یو فتوا ورکړه چې هندوستان یو دار الحرب دی چې ددې نه هجرت کول پکار دي نو ټولو خلکو افغانستان ته هجرت کول شروع کړل چې په هغوی کي غفار هم سره د ملگرو افغانستان ته ولاړې نو هلته د هغه ملاقات دامیر امان الله خان سره وسو نو باچاخان وايي چې امیر امان الله پښتو نه وه زده نو مور چې به څه ويل هغه پرې پوهېده خو مور ته به یې جواب د ترجمان په واسطه راكوي. امان الله خان دوی ته وويل چې انگریز زما په څنگ کي د تورمار په شان پروت دی، په ارامه خوب ترې نشم کولای چې اوس مي چيچي، اوس مي چيچي نو زه په یوازي ډول د هغه مقابله نسوم کولای زه تاسو ته دوه وړانديزونه کوم: اول چې تاسي څومره پښتانه دلته هم راغلي یاست نو که تاسي فوج ته ځي نو زه تاسي ته دافغانستان په فوج کي ځانته پلټني جوړوم، که څوک نوکري کوی نو نوکري درکوم او څوک چې درس وایي نو کالجونو او یونیورسیتيو (پوهنتونونو) ته ورننوخئ، نو که دا نه غواړی

نو دويم وړانديز مي دادی چې زه تاسو ته د كندز او مزار شريف؛ دلته ډېرې ځمكې دي زه دا تاسو د كوزي پښتونخوا پښتنو ته وركوم او تاسي دلته خپل حكومت جوړكړئ نو دحكومت لپاره چې څه كول پكار وي نو زه ستاسو سره هغه كول غواړم، ستاسو په حكومت كې به دافغانستان حكومت هيڅ ډول مداخله نه كوي او ستاسو حكومت به بلكل خودمختاره وي او كه تاسو دبهرني دولت سره تعلقات جوړول غواړئ نو دافغانستان دولت به په هغه باندي هيڅ ډول اعتراض نه كوي نو باچاخان دا خبره ونه منل او د ملگرو سره واپس چارسدي ته ولاړل.

گرانو وطنوالو په دغو وړځو كې انگرېزانو د حاجي صيب ترنگزۍ دنيولو پلان جوړ كړې نو هغه بونير ته ولاړې نو هلته هم انگرېزان پسي لگېدلي وو چې گرفتار يې كړي نو بيا دهغه ځای نه سوات او بيا مومندو ته لاړ او په سور كمر كې ډېره سو او هلته يې د انگرېزانو خلاف هلي ځلي شروع كړلې. باچاخان چې واپس چارسدي ته راغلي نو دانجمن اصلاح افغانه بنسټ كېښود چې دوی به مکتبونه جوړول او بيا همدې انجمن (اصلاح افغانه) باچاخان ته دفخر افغان خطاب يا لقب وركړې.

گرانو افغانانو دانجمن اصلاح افغانه ريس عبدالاکبر خان اکبر او جنرل سکرتر يې محمد اکبر خادم وو بيا په کال ۱۹۲۷ م كې د افغان جرگې بنياد كېښودل سو چې په خلكو كې غلط رواجونه او دهغو استعمال بند كړي او بيا په کال ۱۹۲۹ م كې د خدایي خدمتگار بنسټ كېښودل سو چې دا به يو غير سياسي جماعت وي، دوی به باوردي وي او دانجمن اصلاح افغانه او افغان جرگې حفاظت به كوي. افغان جرگې په کال ۱۹۲۸ م كې پښتون رساله راويسته هغه ډېره مشهوره سوه او بيا امان الله په افغانستان كې دپښتون په نوم هم رساله راويسته نو په هغې باچاخان وويل چې دوی ولي زما د رسالې نوم پرې كېښود نو بيا باچاخان دخپلي رسالې نوم پښتون غږ كېښود. دخدایي خدمتگار په وجود راتلو كې دوه متضاد خبري دي، باچاخان وايي چې زه په حجره كې ناست وم چې د اتمانزو درې ځوانان راغلل چې ديوه نوم عبدالاکبر خان وو ډبل سرفراز خان او دريم نوم حوаб گل وو دوی ماته وويل چې يو تنظيم جوړول غواړي نو ما ورته وويل چې لاړ شئ او ښه سوچ وكړئ او يوه مياشت وروسته راسئ نو چې كله يوه مياشت وروسته راغلل نو مور سلا وكړل چې تنظيم خو جوړوو نو نوم به يې څه وي؟ نو باچاخان وايي چې پر مختلفو نومونو غور وشو خو زما ذهن ته دښپې يو نوم مخي ته راغلي چې هغه خدایي خدمتگار وو او دغسي ډول مور ورته خدایي خدمتگار نوم كېښودې، خو ولی خان په خپل كتاب كې بل څه ليكي هغه وايي چې په لاهور كې دهنډوستان د كانگرس دپارټۍ جلسه وه په هغې كې دافغان جرگې غړو هم گډون كړې وو نو هغوی دكانگرس ددې جلسې نه ډېر متاثره سول نو چې كله دوی واپس راغلل نو په اتمانزو كې يې جرگه راوغوښتل او په اتمانزو كې يې دخدایي خدمتگار بنسټ كېښود نو چې اوس باچاخان سم وايي يا ولي خان سم وايي، فيصله پر تاسو ده.

گرانو وطنوالو په کال ۱۹۲۹ م کي عبدالصمدخان اچکزی سياست ته راودانگل، د باچاخان او عبدالصمد خان لومړی ملاقات د گاندي په کور کي په ډهلی کي شوی وو هر یوه په هغه پسي منډي وهلي او په گاونډ کي به خپل ورور افغانستان ته نه ورتلل ځکه چي هغه غریب او کمزوری وو او دوی دواړو بیا د کانگرس او گاندي دومره خدمتونه وکړل چي یوه ته به یې سرحدي گاندي وایه او بل ته به یې دبلوچستان گاندي وایه، څومره ښه خبره به وای چي دخپل پلار نیکه وطن افغانستان ته یې دومره خدمت کړې وای چي یو به دسرحدي احمدشاه بابا او بل ته به دبلوچستان احمدشاه بابا په نوم باندي مشهور سوي وای خو له بده مرغه داسي ونه شوه. چي کله دباچاخان خبري دکانگرس سره شروع وي نو ده ته دري انگرېزان راغلل او ورته یې وویل چي تاسو هرڅه غواړئ مور یې درکوو خو دکانگرس سره مه شاملېږئ، خو باچاخان دا خبره ورسره ونه منل، په کال ۱۹۳۰ کي باچاخان د کانگرس سره تړون وکړي نو دخپلي غلطی د پتولو لپاره باچاخان وایي چي مور اول مسلم لیگ ته لاړو خو هغوی زمور مرستي ته تیار نه وو بیا وایي چي مور ته صاحبزاده عبدالقیوم خان خبر راولېږی چي کانگرس سره شامل سئ که نه نو انگرېزان مو وژني خو ارواښاد ډاکتر راجولي خټک وایي چي ددې دواړو خبرو هیڅ ثبوتونه نشته دا صرف دخپل غلط کار دپتولو لپاره یوه بهانه او پروپاگنده وه.

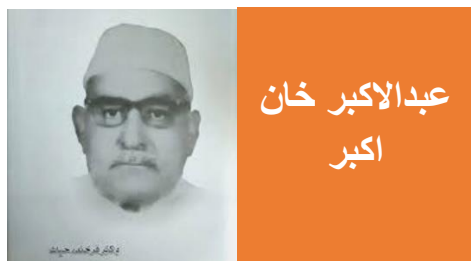
لیکوال او څېړونکی
(ډاکتر راج ولی شاه
خټک)

گرانو وطنوالو دکانگرس د الحاق نه وروسته دوی یوه جرگه راوغوښتل چي په هغه کي یې داخبري پېش کړي یا وړانديز کړي چي مور د کانگرس سره الحاق وکړی او دافغان جرگي نوم دي کانگرس جرگه کېښودل سي، نو اول خو چي هلته کوم پوه کسان ناست وو نو هغوی ورته وویل چي کانگرس سره یوځای کېدل نه دي پکار او بیا هغوی وویل چي د افغان جرگي نوم بدلول نه دي پکار ځکه چي هندوان به زمور سره دوکه وکړي او د اعتبار خلک نه دي خو باچاخان دخپلي خبري څخه نه اوبښتي نو بیا ورته دغه مشرانو وویل چي ته بیا هم نه کرارېږي نو خیر دي دکانگرس جرگه ځانته جوړ کړه خو دافغان جرگه!خدای ج ته وگوره مه وړانوه!خو باچاخان دا خبره ونه منل خو هغه خپل ټول ملگري د کانگرس نه قربان کړل

لکه میا احمدشاه، عبدالاکبرخان اکبر، خانمیر هلالی، سمندر خان سمندر، محمداکبر خادم او غلام محمد لورخور دباچاخان څخه په دې خپه سول چې ته ولي له کانگرس سره ملاو (یوځای) شوي او دغه ټول وگړي چې دافغان جرگې او انجمن اصلاح افغانه سنتي د کانگرس دجرگې نه او دخدايي خدمتگارو نه ووتل . گرانو وطنوالو محمد اکبر خادم یوه ټپه لیکلې ده، وای:

چي باچا امام زه مقتدي ومه او گاندي امام سو ځکه ځانته نيت ترمه

دباچاخان په مشهورتيا کي دمحمداکبر خادم ډېر لوی لاس وو دوی به هرڅه لیکل خو نوم به پرې د باچاخان کوي ځکه چې باچاخان دمشري ډېر زيات شوقي وو. محمداکبر خادم د عدم تشدد ډېر زيات خلاف وو نو هر کله چې محمداکبر خادم زندان ته لاړ نو هغه يې دومره وهلي، ټکولي وو چې هغه لېونی سو نو چې د زندان نه راخلاص سو نو سوات ته څه وخت لپاره لاړې نو دهغه ځای نه هغه عبدالاکبرخان اکبر ته مکتوب لیکلی دی چې هغه داسي دی: اکبر صيب! تاته بشکاره ده او خصوصاً زما پر ذهن باندي ستا پوره پوره تصرف او قبضه ده نو زما اوس همغه ذهن دی، هغه خیال او هغه ایمان دی بدل سوي نه دی خو زه څه وکړم، ازماست کبرماست، چې څه ما کړي نو دهغي سزا ماته ملاوېږي، خیال زما په قبضه کي او لاس او ژبه مي د باچاخان لپاره چلول چې هغه مي دومره په ځان او قام کي دروند کړ چې زما او دقام دواړو ستي يې ماتي کړې او په خپله هم گړنگ ته پرېوت بيا هم که دټولو اواز يو وي نو زه به دومره مایوس نه وای ځکه په اتفاق کي ډېر لوی برکت وي خو له بدبختی نه هغه خبره منځته نه راغله خو دلته بله خبره هم وه امان الله په کوزه پښتونخوا کي هم ډېر زيات مشهور وو نو کله چې هغه دتخت نه لاړې نو په کوزه پښتونخوا کي په کورونو کي به ژړاگاني وې او چې کله نادرشاه راغلي نو هغه به خلکو ته ويل چې زه کله بچه سقاو ولاړ کم نو زه به امان الله خان واپس راولم نو چې کله بچه سقاو ولاړ شو نو په کوزه پښتونخوا کي په میاشتنو غرابینونه خلاصېدل او خوشالی وې چې زمور بچی به اوس واپس راسي نو په دغه وخت کي د انگرېزانو يو بيان راغلي چې د صوبه سرحد پښتنو ته چې مور خو دوی دخپل پلار نيکه وطن نه راجدا کړل دوی ته مو ډېر رشوتونه ورکړل، قسم قسم لالچونه مو ورکړل خو ددوی مخ مور دکابل نه ډهلي ته راوانه روې نو چې کله خدايي خدمتگار دپښتنو مخ دکابل نه ډهلي ته راوروې نو هغه کار کوم چې انگرېزانو نه وه کړي نو هغه باچاخان وکړي.

گرانو وطنوالو ولي خان نه يوه ورځ يو چاه تپوس(پوښتنه) وکړه چې تاسو ولي دا کار وکړي؟

نو هغه په جواب کي ورته وويل چې افغانستان کمزوری وو نو ځکه دا کار مور وکړ. يعني ورور مي کمزوری دی نو زه زورور دښمن غوره گڼم، دا هغه ورځي وي چې ابي فقير قبایلو او نورو ورونو انگرېزان ډزول هلته چې حاجی صيب تورنزي په دېره شفقد کي پر انگرېزانو چپاوونه کول او دلته زمور اېرېډيو ورونو د انگرېزانو خلاف پر پېښور باندي خپته راواچول او دلته پکښي باچاخان عدم تشدد پالیسي راواچوله چې دا د پښتنو ديوځای کېدو خلاف لوی سازش وو او باچاخان په هغه سازش کي کامياب سو. په هغه وخت کي په صوبه سرحد کي دانگرېزانو چې کوم مشر وو نو هغه ته به يې ويل لارډ صيب، دهغه نو سټېوټ وو نو ددغه انگرېز سره چې کله د باچاخان ملاقات وسو نو سټېوټ هغه ته وويل چې په لندن کي يو گول مس کنفرانس دی نو گاندي به دکانگرس نماينده گي وکړي، محمد علی به دمسلم ليگ نماينده گي وکړي او ته به د پښتنو نماينده گي وکړي، نو باچاخان هغه ته وويل چې نه، مور خپل اختيار گاندي ته ورکول غواړو نو باچاخان وايي چې کله ما سټېوټ ته انکار وکړ نو هغه هک پک حيران پاته سو نو بيا چې کله گاندي تلې نو باچاخان ورته منتونه کول چې دپښتنو خبره هم وکړه خو د گاندي دماغ خراب نه وو چې د پښتنو خبره يې کول هغه د ۴ څلور سوه ميليونه هندوستانيانو خبره ولي نه کول، خو لارډ صيب په دي خبره زيات حيران سو چې ده انکار وکړي ځکه هغه دا سوچ وکړي چې ده مور کوم مقام ورکړ او ده بيا ځان مخکي ته راوغورځوي، خو تعليم ډېر ښه شی دی چې تعليم نه وي نو څه به گډوډ وي. نو باچاخان چې لندن ته تللي وای نو هغه به هلته څه ويلي وای؟ هغه به دا ويل چې زمور غلط رواجونه دي په پښتنو کي مور هغه لېري کوو، دده سره څه اجنډا نه وه دگاندي سره اجنډا وه، مسلم ليگ سره اجنډا وه، دده سره څه اجنډا وه؟ تاسي خو لږ د خدايي خدمتگار منشور خو وگورئ چې هغه کي څه دي؟ باچاخان خپله وايي چې زه ۱۲ کاله تعليم يافته خلکو پسي وگرځېدم خو زما سره يو کس هم نه راپاڅېد، نو زه بيا کليو ته بي تعليمه خلکو پسي ولاړم او هغه راسره راپاڅېدل. باچاخان وايي چې گاندي ماته وويل هاوون فارن سکرټر او ايمر هوم سکرټر ستاسره ليدل غواړي نو ما ورته وويل چې زه انگرېزانو سره ليدل نه غواړم خو گاندي وويل چې دا زه چې ورسره وينم نو څه چل وسو؟ نو باچاخان وايي چې ما ورته وويل چې ته خو مهاگاندي يې او زه خو کمزوری سړی يم پر ښويدلي ځای پښه نه ايردم هسي نه چې وښویرم.

گرانو وطنوالو کله چې د خدايي خدمتگارو د کانگرس سره الحاق وسو نو مور بيا د کانگرس ډنډه مار سولو، کانگرس چې کله په ۱۲ March ۱۹۳۰ کي د سپول نافرمانی اعلان په ډهلی کي وکړي نو اور پر تکر او قصه خوانی باندي بلېده نو باچاخان وايي نو چې کله مور د انگرېزانو خلاف د کانگرس سره په شاملېدو کوم پروگرامونه وکړل نو دهغي نه ي، ه

خبره ثابتېږي چې باچاخان يوه خبره کوي چې مور کانگرس سره په دې وجه ملاو(يوخای)سولو چې د انگرېزانو نه ځان خلاص کړو دهغو د شر نه ځان خلاص کړو نو دلته يو سوال پېداکېږي چې په تکرر کي جنگ وو نو ايا هغه د کانگرس سره دالحاق نه مخکي وو او که وروسته وو؟په قصه خانه باندي گولی اورېدي نو ايا هغه دکانگرس سره د الحاق نه مخکي وو که وروسته؟ د پښتنو جنازي چې د جېلونو نه راوتلي ايا هغه د کانگرس سره دالحاق نه مخکي وو که پس؟چې پښتانه به انگرېزانو بربنډول او خسيان کول به يې او بيا به يې مخونه ور تور کړل او بربنډ به يې پر خر سپاره کړل او يا به يې په کلي کي گرځول او يا به يې د خر دپاسه بربنډ کورته لېږل،نو هغه دالحاق نه وروسته وسول او که مخکي وسول؟! ددې هرڅه په بدل کي باچاخان خپله خاني او مشري کول،قيام الدين خادم به ويل چې باچاخان په سياست خپله لېږي او خاني ساتي.

گرانو وطنوالو بيا دباچاخان د لارډ صيب ملاقات وو نو په ملاقات کي د نورو خبرو نه علاوه د لارډ باچاخان ته وويل چې مور د افغانستان او روس له طرفه ډېر خطر دی نو باچاخان ورته وويل چې د افغانستان خو ماته خبره مه کوه ،ولی هغه خو تاته معلومه نه ده چې هغوی خو خپل ځان نسي ساتلای نو پر مور به څه حمله وکړي؟ نو گوره بریتانوي هند ته خپل ملک وايي زموږ پر سر حمله وکړي خو د افغانستان وطن ته هغه خپل وطن نه وايي چې دا دهغه د پلار نيکه وطن دي او وو. دخدايي خدمتگار او کانگرس د الحاق نه پس گاندي باچاخان ته وويل چې د مرکزي اسمبلي لپاره يو کس پکار دی نو بيا په پښتنو کي بل څوک نه وو نو بيا باچاخان خپل ورور ډاکټر خان صيب ولېږي،بيا په کال ۱۹۳۷ م کي

په بریتانوي هند کي ټولټاکنې کېږي په هغه کي په صوبه سرحد کي کانگرس او خدايي خدمتگار دواړه کامياب سول بيا د صوبي د وزير اعلى خبره راغله نو بيا په پښتنو کي بل څوک نه وو نو بيا يې ډاکټر خان صيب د مرکز نه راوغوښتي او هغه يې وزير اعلى کړ او ډاکټر صيب بيا خپل يو نژدې دوست قيوم خان مرکز ته ولېږي چې بيا دا هغه قيوم خان دی چې د بابري د قصاب په نوم مشهور دی.

ملگرو د ټولټاکنو نه پس ايټ اباد کي دهغه وخت صوبه سرحد د وزير اعلى صاحبزاده عبدالقيوم خان خلاف د عدم اعتماد د ووت(رايو)په خاطر د صوبايي اسمبلي اجلاس راوغوښتل سو نو په هغه کي صاحبزاده عبدالقيوم خان يو بيانيه ورکړه چې ولی خان وايي چې زه يې پخپله وښويولم ځکه هغه دومره زبردسته اعلاميه وه چې د ولی خان نه يې هم ور و پر خطا کړي وو نو بيا ولي خبره دا کوي چې د هغه بيانيې په دوران کي هغه زموږ خدايي خدمتگار ته گوته ونيول چې په دې حال کي داسي کسان ناست دي چې د عظيم پښتون قوم مخ يې دخپل وطن د ډهلی په لور واړوي او بيا چې صاحبزاده عبدالقيوم خان د باچاخان سره ملاو شو نو باچاخان خپله وايي چې عبدالقيوم ماته وويل چې مخکي به ډهلي پښتنو ته کتل چې پښتنو به

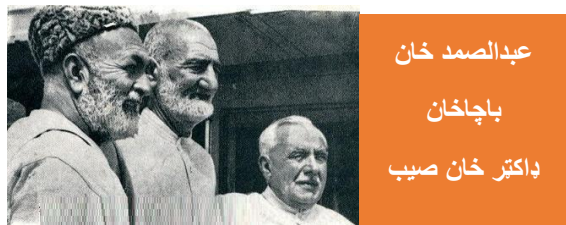
کومه لاره اختیاریول نو ډهلی به هغه لار اختیار کړل خو اوس ستا په وجه پښتانه ډهلی ته گوري او د ډهلی په فیصلو پسي روان وي.

گرانو وطنوالو چي کله ډاکټرخان صیب وزیر اعلی سو نو په هغه وخت کي د صوبه سرحد گورنر جورج کنېنگم یوه ډوډی کړې وه چي دا به هغه هر کال کوله نو هغه د نورو خلکو علاوه خان صیب ته هم دعوت ورکړ ځکه چي هغه د صوبې وزیر اعلی وو نو ډاکټر خان صیب ورته وویل چي زه دباچاخان صیب نه تپوس (پوښتنه) کوم نو باچاخان ورته وویل چي زه به د گاندی نه تپوس کوم، نو تاسو سوچ وکړئ چي په یو ډوډی کي د شرکت لپاره هم هغوی د گاندی نه تپوس کوي مور دومره ځان بنکته راغورځولی وو.

یوه ډاکټر جواهر لعل نهرو ته وویل چي باچاخان مور ته وایي چي د انگرېزانو سره مه ملاوېږئ نو جواهر لعل نهرو ماته وویل چي دا خو تهذیب نه ډېره پرېوتې خبره ده نو بیا ما ډاکټر خان صیب ته وویل چي څه ملاوېږه ورسره. په دغو ټولټاکنو کي په ۱۱ صوبو کي په هندوستان کي په ۸ صوبو کي کانگرس ایلیکشن (انتخابات) گټلي وو او په قانون سازه اسمبلي کي ددوی مکمله قبضه وه، نو که په دغه قانون سازه اسمبلي کي باچاخان قانوني طور هم غوښتي وای چي مور ازادي غواړو نو دقانون ساز اسمبلي نه به یې قرارداد منظور کړي وای او دوی به ازادي اخیستي وای خو دوی ذهني طور غلامان وه او دوی ازادي نه غوښتل. ډاکټر خان صیب به ویل چي انگرېزان ډېر پاک او ریښتني خلک دي او ویل به یې پښتانه ډېر دروغجن خلک دي، باچاخان به ویل چي پښتانه ډېر خودغرضه او بی واصله دي نو اوس دلته یو سوال راپیدا کيږي، چي تاسو خو دغو خودغرضو، بی واصلو او

دروغجنو پښتنو مشران یې نو تاسو بیا دهغوی نه هم ډېر زیات خودغرضه، دروغجن او بی واصله خلک یې ځکه چي تاسو خو دهغوی مشران یاست.

بیا په کال ۱۹۳۹ ک کی دوهم عالمي (نړېوال) جنگ شروع کېږي نو کله چې هټلر انگرېزان په مخه راواخيستل او دلته مسکو ته یو څو میله پاته سول او هلته جاپان په برما قبضه ولگول نو انگرېزانو یو سوچ وکړ چې دا ټولې علاقې هسي هم زموږ دلاسه رواني دي نو ښه به دا وي چې د اباسین نه تر ډیورنډه پوري دافغانستان چې کومي علاقې دي نو دا به موږ افغانستان ته پرېږدو چې دمستقبل (راتلونکي) لپاره مو پر افغانستان یو احسان پاتي شي نو انگرېزانو دظاهر شاه سره رابطه ونيول او دافغانستان دولت دحاجی صیب تورنزي د زوی باچاگل سره رابطه ونيول نو د پېښور یو پیر وو چې دهغه نوم وو پیرحاجی محمد امین خان، نو په دغه دوران باچاگل به دهغه په ذریعه په قبایلو کې او دپښتنو په نورو علاقو کې به د جمعي په ورځو کې دظاهر شاه خطبه ورکوله، ددې واقعي متعلق باچاخان داسي ليکي چې هرکله زه ددې واقعي نه خبر شوم نو ما ولی خان باچاگل پسي ولېږي نو ولی خان وايي چې ماته باچاگل وویل چې زه خو حیران پاته سوم او تاسي ولي ددې مخالفت کوی؟ چې انگرېزان یې جوړوي خو چې لوی افغانستان جوړېږي نو تاسي په دې باندي ولي خپه یې؟ نو بیا باچاخان په خپل کتاب کې څه ليکي؟ چې څه وخت موږ د انگرېزانو خلاف سیول نافرمانی شروع کړه نو هغه وخت دافغانستان دولت او انگرېزانو د ملایانو په ذریعه زموږ خلاف کار شروع کړ او پروپاگنده به یې کوله "سوچ وکړئ دې خبرې ته" وای دسرحد پښتانه او دافغانستان پښتانه دا یو قوم دی او دادي دافغانستان سره ملاو سي، او بیا باچاخان ليکي چې افغانستان د ملایانو په ذریعه د صوبه سرحد په مختلفو برخو کې اشتهارونه خپرول چې دا علاقې دي د افغانستان سره شاملې سي خو دوی ته به انگرېزانو هېڅ هم نه ویل او ولی خان دغه واقعه په خپل کتاب کې ذکر کړې چې د انگرېزانو او افغانستان دا زموږ خلاف یو لوی سازش وو چې لر او بر دا یو افغان دی او دایو پښتانه دي او دوی دي سره یوځای شي. دوی ورته یو ډېر لوی سازش ویلی دي .

گرانو وطنوالو دا هغه ورځې وې چې په دغو ورځو کې مسلم ليگ له لاسه دخدايي خدمتگارانو کسان د کورونو څخه یو بهر هم نسو وتلای نو غني خان و باچاخان ته وویل چې یاره دلته دپښتنو یو تنظیم جوړومه چې هغه ستاسو حفاظت کوي چې دا خلک هم لږ څه په ارام شي نو هغه د زلمي پښتون بنیاد کېښود نو باچاخان ورته وویل چې مشر به یې زه یم ته به نه یې، نو غنی خان ورته وویل چې ته یې مشر شه نو اوس دلته یو سوال راپېداکېږي چې زلمي پښتون مکمل د تشدد تنظیم وو او هغه په عدم تشدد عقیده نلرل او بل خو خدايي خدمتگارانو عدم تشدد باندي عقیده لرل خو باچاخان دهغه تنظیم هم مشر وو چې کوم یې په تشدد عقیده لرل او دهغه تنظیم مشر هم کوم چې یې په تشدد باندي عقیده نلرل دا اوس زیاته

د افسوس او زیاته دسوچ خبره ده نو غنی خان وايي چې تنظیم ډېر مخ په وړاندي باندي لار نو بیا ده ماته یوه ورځ وویل چې یاره ته جندي ته نه ځي؟ دغني خان په شاعرۍ کې دا جندي

سیند ذکر ډېر زیات سوي دی، نو ده به دوه میاشتي په اوږي کي دجندي په غاړه به ده هلته خپمه لگول او هلته به ناست وو، نو ده ماته ویل چي ته نه ځي؟ نو ما ویل چي بابا نه یخني ده خو هر سهار به له خوبه پاڅېده ده به ویل چي ته نه ځي، نو وای اخر کي داسي کار وشو چي زه لارم نو یو دوه ورځي وروسته ما پسي دخدایي خدمتگار کسان راغلل او یو کس زما نه پرک وویشت چي زموږ بچي دي دولت ته وښودل چي دا دزلمي پښتون کسان دي او اوس دي زلمي پښتون مات کړ. نو غني خان ورته وایي چي زه خو دهیڅ څخه خبر نه یم زه خو دلته راغلي یم نو غني خان وایي چي څنگه زه دلته راغلم نو ده په اخبار کي ورکړل چي زلمي پښتون ما ختم کړ.

گرانو وطنوالو په کال ۱۹۴۶ م کي بیا ټولټاکنې وسوي او بیا په صوبه سرحد کي او کانگرس کي دخدایي خدمتگارو حکومت راغلي بیا دصوبې وزیر اعلی ډاکټر خان صیب سو ځکه چي بل څوک نه وو، په پښتنو کي هرکله چي په ۱۹۴۶ ستمبر کي هندوستان کي عبوري حکومت جوړېده نو باچاخان په چارسده کي وو ناجوره وو نو گاندي وایسرای ته وویل چي که باچاخان نه وي راغلی نو زه عبوري حکومت نه جوړوم بیا باچاخان پسي هغه خبر راولیږی او هغه لار ځکه چي په دغه وخت کي گاندي ته د باچاخان ډېر سخت ضرورت وو. گرانو وطنوالو هرکله چي نهر داندیا کانگرس مشر سو، صدر سو نو هغه پېښور ته راغلي وو نو هغه د خدایي خدمتگارو یو جلسي ته خطاب کاوه چي تاسي به نور باچاخان ته فخر افغان نه وایاست بلکي ده ته به په فخر هندوستان وایاست ځکه چي ده د هندوستان ډېر لوی خدمت کړي دی، نهر و دا خبره ځکه کول چي لا باچاخان ته دکانگرس ضرورت وو.

گرانو وطنوالو چي کال ۱۹۴۷ پسي راغلی دکانگرس د لارډمونټ ټین او مسلم لیگ سره دپښتنو په سر سودا وسول چي پنجاب او بنګال راته نیم کړه او موږ به صوبه سرحد پنجاب ته پرېږدو، نو چي کله فیصله وسوه نو د کانگرس د ورکینګ کمېټي مېټینګ (مجلس) راوغوښتل سو او باچاخان هم هغه مېټینګ ته راغلي ځکه هغه د کانگرس دکمېټي غړی وو په دغه مېټینګ کي راج گوپالیا، گاندي، نهر و او مولانا ابوالکلام ازاد هم وو نو چي دوی فیصله واورول نو مولانا ابوالکلام په خپل کتاب India wins freedom کي لیکي: چي دباچاخان خوله بنده پاته سول او ډېر ساعت بلکل خاموش پاته سو چي خبره ترې نسوای کېدلای او بیا

راپاڅېدې چې مور مو دشرمه خولي ته واچولو او تاسو رانه ځان خلاص کړي، نو هغه خبره چې باچاخان پرې خپل ملگري په کال ۱۹۳۰ م کي غورځولي وو هغه خبره ريښتيا سول چې هندوانو ددوی سره دوکه وکړل.

گرانو وطنوالو باچاخان وايي چې قربانی مور ورکړلي، جايدادونه زموږ ضبط سول، کورونه زموږ وسوځېدل او دا هرڅه مور د کانگرس لپاره وکړل، دجېلونو جنازي زموږ دخدمتگارو راورل سولي خو کانگرس زموږ سره دوکه وکړل او زموږ ددې قربانيو هيڅ خيال يې ونکړ. خو زه دلته يوه خبره کول غواړم چې باچاخان دا خبره ټيک(سمه) نه کوي، قربانی هغوی نه دي ورکړي ځکه قربانی مور ورکړي دي، کورونه زموږ وسوځېدل، دباچاخان د خاندان دکورنۍ په يو کم سلو کالو په سياسي تاريخ کي ددوی نه يو متر ځمکه لپلام سوي، ددوی دخاندان نه يو کس مړ سوی او نه ددوی کور يا حجره سوځېدلې ده، دا ټولي قربانی په وطن مينو پښتنو ورکړي او باچاخان دوی پرې صرف سياست کړي او دپښتنو په سر معاملي او سوداگاني کړي دي. گرانو وطنوالو باچاخان به په ترخي کي جامي ونيولي، هلته به پروت وو او دلته به يې بهر پښتنو ته اشاره ورکړه چې پرې ورځی او پښتانه به قتلېده او تبا کېدل به او چې کله باچاخان سره هندوانو دوکه وکړل نو چې څه وخت رارخصتېده نو هندوانو به ورته ويل چې څه بچو، تر اوسه مو پښتانه په انگرېزانو ډبول او اوس به مو د انگرېزانو په ناجايزه اولاد پاکستان ډبوو نو چې واپس راغلی ”چې هرکله لوی افغانستان وو نو دپښتونستان د چيغي ضرورت څه وو!“ نو دپښتنو په سترگو کي د دورو اچولو لپاره د پښتونستان سوژه پرېښودل او مولانا ابوالکلام ازاد همدا په خپل کتاب کي دا ليکي چې دا پښتنو په سترگو کي صرف دورې اچول وو. باچاخان وايي چې د کانگرس مشرانو په هره اهمه(مهمه) خبره زما سره مشوره کول، نو چې کله يې زموږ په سر سودا کول نو زما سره مشوره خو ډېره لويه خبره ده بلکي زه يې د هري خبري نه بلکل بي خبره ساتلی وم، مور ته به انگرېزانو دا ويل چې تاسو دکانگرس سره مه يوځای کېږئ او چې تاسو څه غواړی مور به يې دکانگرس نه زيات درکړو، خو مور د کانگرس سره يوځای سولو او کانگرس زموږ پر سر سازش وکړی، زموږ سره يې بي وفايي وکړه او غداري يې وکړه.

گرانو وطنوالو چي څه وخت پاکستان جوړ سو نو غنی خان یوه خبره وکړه چي د پښتنو کورته راغلي ازادي د تورو غرونو پناه سول.

پاکستان جوړ سو او باچا خان په ۲۳ فروری کال ۱۹۴۸ کي د پاکستان د وفاداری قسم د پاکستان په آیین سازه اسمبلي کي پورته کړ او بیا د محمد علی جناح کورته دهغه سلام ته ورغلی او پاکستان ورته په ۱۲ اگست کال ۱۹۴۸ کي د بابري شهیدانو تحفه په لاس کي ورکړه. بیا یوه ورځ افراسیاب خټک په قصه خانه کي په یي، بیانیه کي د لر او بر دیوځای کېدو خبره وکړه، نو باچا خان ورپسي خبر راولپړی چي اتمانزو ته ژر تر ژره ځان راورسوي نو افراسیاب وایي چي مور ورته ورغلو او دی په کټ کي ناست وو او د خولي نه یي اور توییدی چي ستا په دي وړه خوله کي دا دومره لویه ژبه چاه اچولي ده؟ ته مور دافغانستان دپښتنو سره شاملوي؟ هغه خو پخپله پاونده دي، خانه بدوش دي، بیا دوی وایي چي مور ته یي دا هم ونه ویل چي تاسي کښی، بیا مور دهغه ځای نه راووتو نو بیا افراسیاب وایي چي مور کابل ته راغلو او دا داود خان سره ملا (یوځای) سولو او داود خان ته مو دا خبره وکړل، نو داود خان وویل چي تاسو ته اوس دا پته ولگېدل چي باچا خان لوی افغانستان نه غواړي؟ بیا چي پاکستان په باچا خان باندي ښه کښودل نو ایله ورته هغه پاونده ورور یاد سو او په ۱۲ دسمبر کال ۱۹۶۴ کي کابل ته لاړ. بیا چي کله ناجوره سو نو هند ته د علاج لپاره تلې خو پاکستانی پاسپورټ یي ختم سوې وو نو دافغانستان دولت ورته وویل چي مور درته دافغانستان پاسپورټ درکوو خو ده وویل چي زه دافغانستان پاسپورټ نه اخلم. په دغه دوران کي دپاکستان صدر یحیی خان وو نو باچا خان دهغه د ورور محمد علی په ذریعه ډېري نژدې اړیکي وې او هغه محمد علی د صوبه سرحد د استخباراتي اداري مشر وو نو چي کله به ضرورت پېښېدی نو هغه به خپل مرستیال هدایت الله ارباب کابل ته رالپړي او دهغه سره دپاکستان دسفارت نه شپږمان ورسره شو او باچا خان ته به کورته لارل خبري به یي وسولې او هغه به واپس تلې او ریپورټ به یي ولیکي چي څه خبري کول هغوی غوښتل، خو چي کله په کال ۱۹۷۰ کي ون یونټ مات سو نو تر ټولو زیات نقصان یي پښتنو ته ورسېد، یوه حصه یي دبلوچستان سره یوځای کړه او دصوبې نوم بلوچستان کېښودل سو. اود پښتونخوا دوه ضلعي یا ولسوالی اټک او میاواله ی دپنجاب سره یوځای کړه بله حصه یي صوبه سرحد کړ او څلورمه حصه یي قبایل کړل، د ښې مشرانو په دي باندي هیڅ قسم عکس العمل ونښود. ښې یعنی نېشنل عوامي پارټي، د ولی خان پارټي هغوی په دي باندي هیڅ قسم عکس العمل ونښود او په دي خبره عبدالصمدخان اچگزی ددوی نه جدا سو.

دباچا خان په مقابل کي خان شهید یو ډېر عالم او فاضل انسان وو خو د لوی افغانستان په نه جوړېدو دواړه متفق وو یوه هم نه غوښتل چي لوی افغانستان جوړ سي. د نېشنل عوامي پارټي په وخت کي دپښتنو دوه مشران وو، دشمالی پښتونخوا نه باچا خان وو اود جنوبی

پښتونخوا نه عبدالصمدخان اچکزی وو. باچاخان د ملک نه بهر وو نو پکار خو داوه چي عبدالصمدخان اچکزی مشر سوي وای خو هسي ونسول او ولی خان مشر سو. په کال ۱۹۷۱ کي هرکله چي په مشرقي پاکستان کي بنگاليانو بغاوت شروع کړ نو دهغه خای څخه په هغه وخت کي دنېشنل عوامي پارټی نه چي کوم دهغه صدر وو عبدالحمید باشاني، نو هغه راغلي او ولي خان ته يې وويل چي مور د آزادی جنگ شروع کوو تاسي هم د آزادی جنگ شروع کړی نو تاسي به هم ازاد سی او مور به هم ازاد سو نو ولی خان ورته وايي چي دڅه ازادي؟ زما نه پښتونستان پکاردی نه مي ازادي پکار ده، زما پاکستان خوبس دی او بيا پر خای ددي چي دپښتنو تحریک يې شروع کړي وای نو هغه يحيی خان ته د عبدالحمید باشاني په سر چغلي وکړل چي هغه لگيا دي وطن وړانوي نو بندوبست يې وکړه. په کال ۱۹۷۱ کي ولی خان يو ليک داچمل خټک په لاس جيسیده ته واستوی چي ياره اوس زموږ په ملک باندي ډېر سخت وخت دي نو مور ته پکار دي چي مور دپاکستان مرسته وکړو او زموږ

چي کوم دقوم پرستی تحریکونه دي دا لږ مدغم شریک کړونو اچمل خټک وايي چي هرکله ما جی ام سيد ته دا مکتوب ورکړ نو هغه وکتی او هغه دقهر نه سور سو، وای چي ولی خان په دې باغ کي بوس دي بوس، هغه وطن ازادول نه غواړي که نه نو ددي موقع لپاره خلک په سوونه کلونه انتظار کوي چي دا برابره سي دهغي نه فايده واخلي او خپل ملکونه ازاد کړي.

بيا په کال ۱۹۷۱ کي دقبایلو يوه جرگه کابل ته راغله چي په هغه وخت کي باچاخان په کابل کي وو نو باچاخان ته يې وويل چي گوره مشرقي پاکستان کي بنگاليان راپاڅېدلي دي، هغوی بغاوت کړي دي، په مشرقي پاکستان کي پاکستان هندوستان سره جنگي محاظ کولاو (خلاص) کړي دي او مغربي پاکستان کي هم جنگي محاظ کولا دی او زموږ ډيورنډ بلکل خالي پروت دي نو مور ته وسله راکړی چي مور پر دي خپلي ځمکي ورسو او خپلي ځمکي ازادي کړو خو په دغه دوران کي باچاخان هغوی ته وايي چي خبردار!! پاکستان په مغربي محاظ هيڅ قسم مسله جوړه نکړی، بيا هغوی ولاړل ظاهرشاه ته او هغه هم همدغه جواب ورکړ.

گرانو وطنوالو پاکستان دوه توتی سو دافغانستان دولت او د کوزي پښتونخوا د تش په نامه قام پرسته مشرانو له لاسه د ډیورنډ نه تر اباسین پوري پښتانه بیا دغلامی په ځنځیرونو کي بنکېل پاته سول، دپاکستان د توتی کډو نه پس په صوبه سرحد او بلوچستان کي نېشنل عوامي پارټی ته حکومت ملاو سو. د ولی خان نه تپوس وسو چي دخپلي صوبې ژبه پښتو کوي که اردو؟ نو ولی خان وویل چي اردو. خو دلته بل سوال پیدا کږي چي باچا خان وایي چي دکوم قوم نه خپله ژبه، کلتور، تاریخ هېر سي، نو هغه قومونه ددنيا دسطحي نه ورک شي، خو باچا خان د ولی خان په دې فیصلي باندي مجربانه خاموشي اختیار کړې وه. چي کله پښتو دصوبې ژبه اردو وگرځول نو دکوزي پښتونخوا ډېر ادیبان، شاعران دجرگې په شکل ارباب سکندر ته ولاړل ځکه هغه په هغه وخت کي دصوبې گورنر وو او ورته یې وویل چي د صوبې ژبه پښتو کړئ، نو هغه ورته وویل چي پښتو ژبه دا صلاحیت نلري چي داډي تعلیمي ژبه سي نو هغوی ورته د سوات او افغانستان مثالونه ورکړل چي هلته خو ددې اهمیت سته، دا ژبه ددولت ژبه ده، په دې باندي تعلیمونه هم کږي خو ارباب سکندر ددوی یوې خبري منلو ته هم تیار نه وو. بیا یوه ورځ سلیم راز او قلندر مومند د عبدالاکبر خان اکبر کورته ملاقات ته ولاړل نو سلیم راز وایي چي مور د روتی په غاړه ناست وو، او ارباب سکندر دا خبره عبدالاکبر خان اکبر ته وکړل وای هغه په سلگیو په ژړا سو چي مور دا دومره قربانی ددې لپاره وکړي وې چي اوس زمونږ حکومت راغلي نو دوی زمونږ خپلي ژبي قبلولو ته هم تیار نه دي.

گرانو وطنوالو دلاهور یوه رساله ده "زنده گی" دهغي ایډیټر دی، الطاف حسین قریشي، نو هغه دولی خان نه انټرویو اخیستل، نو ولی خان ورته وایي چي زما نن او سبا صرف او

صرف دپاکستان سره دی، ما کله هم دپښتونستان ذکر نه دي کړي او زما په ذهن کي پاکستان دی او صرف پاکستان! بیا قریشي ترې تپوس وکړ چي دافغانستان دپاکستان په ځمکه څه دعوه شته؟ نو ولی خان ورته وایي چي افغانستان چیرته هم نه دي ويلي چي دپاکستان په ځمکه زمونږ دعوه شته، صرف دا وایي چي په پاکستان کي دي دپښتو سره دجمهوریت مطابق بڼه سلوک وکړای شي. بیا یو بله رساله ده چي تان دهغي نوم وو دهغي او دهغي داسیستینټ (مرستیال) ایډیټر نوم وو اختر کشمپری. نو هغه د ولی خان سره انټرویو کوي، د ولی خان نه تپوس کوي چي له پاکستان او پنجاب متعلق (اړوند) دي څه خیال دی؟ نو هغه ورته څه وایي؟ ولی خان وایي چي پاکستان زمونږ لپاره یو ناقابل وحدت دي، مور پنجابیانو ته وایو چي تاسو زمونږ مشر ورور یي خو هغوی وایي نه یي، تاسو زما دښمن یي، زه ورته وایم چي مور مسلمانان یو خو دوی راته وایي چي نه، تاسو د هندو کانگرس اجنټان یي، مور ورته وایو چي دا زمونږ وطن دي او مور ستاسو ورونه یو خو دوی وایي چي نه، تاسو دافغانستان ملگري یي او دوی مور ته غداران وایي، خو که مور په کانو هم وولي خو ددې هرڅه باوجود زمونږ دپاکستان سره دومره مینه ده چي دا ټولي خبري مور دخپل وطن لپاره پرځان برداشت کوو، پاکستان

زموږ دي او موږ دپاکستان يو، دپاکستان دسالميت او حفاظت لپاره موږ هر قسم قرباني ته تيار يو او ددې عظيم ملک لپاره موږ هر يو نيغ پر خپل سينه زغملای سو او برداشت کولای سو. نو زه اوس دلته يو تپوس کول غواړم او يوه پوښتنه کول غواړم، چې پښتنو! غيرت يو شي کنه؟! دا خو هم يو شي چې هغوی دي نه پرپردي چې ورک شه زما نه او بيا هم وايي چې پاکستان زما وطن دی!! هغه پښتو او غيرت چيرته لار؟! اي غلامانو! گرانو وطنوالو دپښتونستان په باره کي ترې بيا سوال وسو، نو ولی خان ورته وايي چې د پاکستان دجوړېدو نه پس که چاه دا خبره ثابته کړه چې ما دپښتونستان نوم هم اخيستی دی! نو ما دي په گوليو وولي، دپاکستان دجوړېدو نه پس موږ خو افغانستان سره شاملېدل نه غوښتل او هندوستان خو هلته پاته سو نو موږ به خامخا دپاکستان سره شاملېدلو، ددې نه علاوه دپښتونستان خبره خو اول مسلم ليگ زموږ خلاف استعمال کړه او بيا د افغانسان شرارت وو چې هغوی سره دخپل ولس ددوکه کولو لپاره بل څه نه وو نو دپښتونستان خبره يې اوچته کړه، موږ پښتونستان موبښتونستان نه منو موږ صرف پاکستان پېژنو، ددې علاوه خلک دطاقثور دښمن په تلاش کي وي څوک دا هم نه غواړي چې دکمزورو خلکو سره ولاړ سي، دپاکستان په مقابل کي افغانستان ډېر زيات کمزوری دی نو موږ دومره بي وقوف نه يو چې دپاکستان نه جدا شو او د افغانستان سره يوځای سو او نه دومره بي وقوف يو چې دپاکستان نه جدا سو او ځانته ديو جلا رياست د جوړولو خوبونه ووينوو او که موږ پاکستان نه غوښتی نو چې کله زموږ په صوبه کي ماته اختيار راکړل سو چې خپلي صوبي ژبه پښتو کوي که اردو؟ نو ما وويل چې نه، اردو! ځکه اردو زموږ د وطن پاکستان ژبه ده. گرانو وطنوالو بيا ورته ولی خان وايي چې موږ د

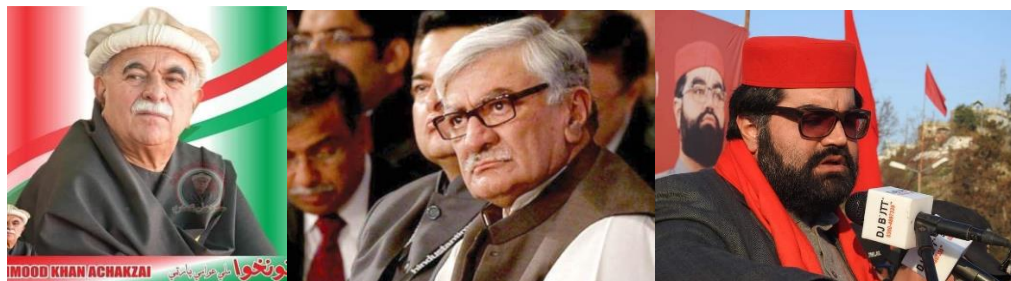
پاکستان سره محبت دی “او دا ډېره اهمه خبره ده” دپاکستان دسرحداتو سره مو محبت دی،” يعني ډيورنډ سره لا ددوی محبت دی “ ددوی داساسي نظريې سره زموږ محبت دی.

بيا ترې اختر کشمېری تپوس کوي چې دافغانستان نه دا کوم مهاجر راغلي دي، ددې متعلق دي څه خيال دی؟ نو دی ورته وايي: مهاجر دي، راغلي دي، دوی صوبه سرحد کي ژوند کوي او دپاکستان مېلمانه دي ځکه صوبه سرحد هم دپاکستان حصه ده، خو چې دوی دلته اوسي نو پکار ده چې ددوی حيثيت دي دمهاجرينو سي، خو که دوی هم چيرته پاکستان ته څه مسله جوړه کړه! نو ولی خان به اولنی کس وي چې دپاکستان لپاره به ددوی مقابلي ته سينه وهي او ددوی مقابلي ته به ولاړ وي دا زما د پاکستان دولس سره وعده ده.

گرانو وطنوالو! بيا ترې دا تپوس کوي چې ستاسو دپاکستان دفوج متعلق څه خيال دی؟ نو ولی خان ورته وايي چې دپاکستان فوج زموږ عزت دی، دا زموږ ناموس دی، دوی زموږ وروڼه بهايي گان دي، زموږ دوطن حفاظت کوي. “نو دا دده هغه وروڼه بهايي گان دي چې موږ ته يې په بابره کي کورونو ته ۶۰۰ شپږ سوه جنازې راولېږلي، دا دده هغه وروڼه بهايگان دي چې ۳ درې ميليونه بنگاليان يې په خپلو وينو کي ولېږل دي دا دده هغه بايگان وروڼه دي چې ۴

لکه دبنګال بڼځي يې وشرمولي او دا دده هغه وروڼه او بهايي ګان دي چې زموږ ۸۰ اتيا زره قبایل وروڼه يې په وینو کي ولمبول او دا دده هغه وروڼه دي هغه بهايگان دي چې زموږ دافغانستان ددوه ميلونه خلکو جنازي زموږ کورونو ته راوړي”

ګرانو وطنوالو يحيی خان داقتدار نه پس د ولی خان او باچاخان صفتونه کول او ضياءالحق چې کله اقتدار ته راغلي نو دولی خان په صفتونو نه مړېدی او ولی خان په وازکومي ضياءالحق د مارشالا مرسته کوله نو ضياءالحق ولي خان ته ويلي وو چې دپاکستان وزير اعظم سه. اعجازالحق ضياءالحق زوی دی نو هغه وايي يوه ورځ زه دپلار سره ناست وم او ولی خان راغلی او چې څنگه راننوتی نو زما د پلار پر پښو باندي پرېوتی “دا ددې خلکو غیرت،دا ددې خلکو پت او دا ددې خلکو پښتونولي ده ” . ښه نو ګرانو هیوادوالو باچاخان لوی افغانستان نه غواړي،ولی خان،اسفندیارخان او ایمل ولی دپاکستان لپاره په افغانستان پسي ټوپک راخلي،محمودخان اچکزي ته دپاکستان له غمه خوب نه ورځي،چې د نوازشریف سره په مری کي ولاړ وو نو وايي موږ به تر قیامته دپاکستان سره يو. په لندن کي يې بی بی سی ته انټرویو ورکول نو ورته وايي چې موږ به ګيا خورو،واښه به خورو،موږ وايو چې دپاکستان د آی ایس آی اوزموږ فوج دي ددنيا ترټولو طاقتوره فوج جوړ سي. نو اوس ګرانو وطنوالو تاسو په خپله سوچ وکړئ چې لوی افغانستان دچاه دلاسه جوړ نسو؟هم په لړ او هم په بر کي.

افغان

پښتون، پختون، پښتون

څنگه چې دا موضوع یو تاریخي مسئله ده نوپکار ده چې دې ته مور د تاریخ په رڼا کې وگورو.

د پښتون قام د اصل، نسب مسئله نه خو څه مذهبي مسئله ده چې په مذهبي نقطه ی نظر سره یې څېړنه وسي او نه داڅه سياسي مسئله ده چې خامخا ددې د سياست او يوې خاصې پالیسي په نقطه نگاه سره مور معلوم کړای سي. ټول پښتون قام دخدای ج په فضل مسلمان دي او دا دپښتون قام یو امتیازي صفت دي چې پښتون به هرو مرو مسلمان وي.

د پښتنو په باره کې چې څوک وايي دوی بني اسرا ئل دي او څوک وايي چې دوی ارین دي نو که دوی څوک هم دي نو ایا دوی د یهودو او یا د اریاو قومونو سره په دولت، علمیت او تجارت کې مقابله کولای سي؟ بلکل یې نسې کولای، ځکه چې زما نیم وجود د ډیورنډه څخه تر آباسینه هاخوا پروت دي او نیم وجود مي په ازاد افغانستان کې پروت دي نوپه یو لاس او یوه پښه زه د ترقی په لاره له دنیا سره دسیال په ځای نسیم درېدای ځکه چې دچا یو لاس او پښه نه وي نو هغه ته معزوره ویلای سو نو د لر او بر دې جدایي افغانستان معزور کړي او دا معزوریت هغه وخت ختمېدای سي چې لر او بر یوځای سي او لوی افغانستان جوړ سي.

نو گرانو وطنوالو اول خورائې چې دا خپل ډري وړي پښتون قام رایوځای کړو او خپل وطن د ترقی په لار روان کړو نو بیا به په مور پسي خلک منډې وهي چې پښتانه زموږ قوم دي خو مور به ورته وایو چې نه پښتون د پښتون قام دپښتون قوم دي.

گرانو وطنوالو دپښتون قام داصل، نسل مسئله بېخي یو تاریخي او تحقیقي مسئله ده نو پکار ده چې په دې مسئله دتاریخ او تحقیق په رڼا کې کار وسي. پښتون قام یو غیور قام دي دپښتون قام هر فرد د غیر پښتون په مقابله کې ځان په فرد گڼي، دپښتون معنا ده شریف، اصیل او د بنواخلاقو خاوند.

پښتون یو شجاع قوم دي اود مذهب سره ډېره زیاته مینه لري، پښتون قام د ۱۴۰۰ کاله قبل المسیح نه اگاهو داباسین نه تر امو پوري دپښتون په نامه او په خپله ځمکه موجود دي. د ویدي او اوستای زمانې نه پس د یوناني مؤرخ هیروودوتس په لیکنو کې مور په واضح ډول لېدلای سو دپښتون ذکر لېدلای سو ددې مؤرخ په لیکنو د پښتون نوم او ددوی دوطن نامه څوڅو ځلي راغلي ده، دهیروودوتس نه دیونان یو بل مؤرخ دي چې دهغه نوم دي بطلموس

هغه هم د پښتنو د وطن ذکر کړي دي، نو خبره داده چې پښتون هغه قام دي چې په اول ځل يې ذکر په ريگوېدا کې د پکتا او پکت په نامه باندې سوي دي بيا وروسته دا قام دباختر داستوگني په وجه په بخدي مشهور سوي دي او په اوستا کې د بختی په نامه باندې ذکر سوي دي او د بلخ ښار هم ددوی په نامه شهرت موندلی دي .

گرانو وطنوالو، وروسته بيا د هخامنشي دور د ۵۰۰ سوه قبل المسيح په شاوخوا کې ديوناني مؤرخينو لخوا دا خلک د پکتويس، پکتوان او ددوی ملک، ددوی هېواد د پکتیکا، پکتیکي او پکتين په نامه باندې ياد سوي دي دغه ټول الفاظ د اوسني لفظونو پښتون او پښتونخوا سره مطابقت لري، پدې ډول يو بل تاريخپوه پروفېسور لاسن د هيرودېدس پکتويس او د اوسني زمانې د لفظ پښتون نوم ترمنځ مطابقت تسليم کړو او وروسته بيا يوبل تاريخپوه ترومپ او گرپورسن دغه مطابقت ومني نو دغسې دې نظريې ته دحقيقت جامه ورواغوسته .

گرانو وطنوالو اوس چې مور افغانستان کې کوم خلک اوسو ټول افغان وروڼه نودافغان نامه دپښتون قام تاريخي او قامي نامه نده بلکې دا نوم ددې خلکو لپاره داسلامي دورې په اغاز يا شروع کې اول عربو او ورپسې ايراني مؤرخينو استعمال کړي ده او ددې لفظ نه دهغوی مراد يو خاصه قبيله وه چې هغې ته پښتانه ويلای سي وروسته هنديانو او ايرانيانو لخوا دا لفظ په عمومي ډول دټولو پښتنو لپاره استعمال سو او هغه ټول خلک دافغان په نامه مشهور سول کوم چې دپښتنو په علاقه يا سيمه کې استوگن وو خو که دهغوی ژبه پښتو وه اوکه بله او يا نسلأ هغوی پښتانه وو او که غير پښتانه خو هغوی ټول د يو افغان په نوم باندې مشهور سول ،ځنگه چې افغان د پښتنو يو ملي نوم دي نه چې قامي او تاريخي، نو پدې بنا غواړم په تاريخ کې دافغان په نوم به لږه رڼا واچوو .

گرانو وطنوالو ترکومه حده چې معلومه سوي ده دافغان کلمه دلفظ اوغان نه وتلي دي چې په اسلامي دوره کې دمؤرخينو لخوا د پښتنو لپاره استعمال سويدي ، چوناتي ابونصرمحمد عبدالجبار العدي په تاريخ يميني کې په واضح ډول دا ليکي چې دافغان لفظ د اوغان نه وتلي دي په اسلامي مؤرخينو کې ابوريحان البېروني ، فردوسي، طوسي، ابوالفضل بيهقي، منهاج السراج او داسي نورو مؤرخينو دافغان نامه بيا بيا دپښتنو لپاره ياده کړي ده سره له دې چې په اتمه هجري سدي کې دامؤرخين هم وو چې همغه قديمي لفظ افغان يې استعمال کړي دي لکه په ظفرنامه کې ملفوظات تېموري او مطلع السعدين کې .

دمستړ بېلو په خيال کې دافغان لفظ اوغان يو زور او پخوانی نوم دي او دا لفظ وروسته افغان شويدي .

د لفظ افغان په باب کې دقاموس عالم ښاغلي مصنف شمس الدين ثاني داسي وايي افغان يو ډېر پخوانی قام دي او په پښتو ژبه خبري کوي اودا نوم نوی نوم ندى بلکې ډېر پخوانی نوم

دي او دمؤرخينو پلار هېرودېدېتس چې په کومه موقعه دهندوکش داستوگنو ذکر کړې دي نودافغان نوم پکې ذکر شويدي.

گرانو وطنوالو په اسلامي دوره کې دافغان نوم په اول وار په حدودالعالم من المشرق المغرب په ۹۲۸ عيسوي کې دپېښور په بيان کې داسې ليکل سوي دي: پېښور يوداسي خای دي چې دهغې خای باچا خان دمسلمانانو په شان ښکاره کوي او له دېرشو څخه زياتي ښځي لري چې په هغوي کې څه مسلمانانې دي، څه افغانانې دي او څه پکښې هندواني دي پدې عبارت کې دمسلمانانو او هندوانو نه بېل ځانته دافغانانو ذکر کول ددې قياس مرسته کوي چې ددې علاقې پښتنو لا ترڅلرمي سدي هجري تراخره هم په عمومي ډول اسلام نه وو قبول کړې ددې نه پس تر اتمې سدي هجري پوري اسلامي مؤرخينو لکه ابن بطوطه او په دې پسي فرشتي او نورو دافغان نامه بيا بيا استعمال کړې ده .

په ارمني ژبه کې د اوغان يا اغوان لفظ دهغه خلکو لپاره استعمال سوي دي چې په غرونو کې ژوند تېروي .

گرانو وطنوالو هيرودودتس چې کله د داريوش د صوبو ذکر کوي په ديارلسمه صوبه د پکتويس يعني پښتنو او ارمنيانو ذکر هم کوي نوله دې څخه دا معلومېږي چې پښتانه او ارمنيان په يو صوبه کې اوسېدل او په خپلو کې گاونډيان وو .

په هر حال دافغانانو نامه به ورځ په ورځ خپرېدله او نفوذ يې موندې. څنگه چې دانامه دومره عامه سوه چې الېبروني هم چې له اباسين نه په قبله تر کابل پوري په ټوله غره يې علاقه کې دپښتنو قبایلو ذکر د افغان په نامه باندې کړي دي اودا خلک يې د سرکښ او سرتېرو په لفظونو باندې يادکړي دي . دافغان لفظ د شاه عباس اعظم صفوي په زمانه کې د ابدالي قبيلې لپاره په عموميت سره ياد سوي دي وروسته پدې نامه غلجي قبایل ياد سويدي بيا په يوولسمه، دوولسمه سده هجري کې دافغانستان دټولو قبایلو لپاره ددې لفظ ويل شروع سول دالفظ افغاني، هندي او ايراني ليکوالو په خپلو اثارو او تأليفاتو کې په وسيعه معنا او کثرت سره ياد کړي دي. ابوالفضل او خان جهان لودي دافغان دټولو پښتنو قبایلو لپاره استعمال کړي دي .

گرانو وطنوالو د اوومي هجري سده په ابتدا کې يعني په کال ۶۱۸ مه هجري کې شايد په اول وار دافغانستان نامه دپښتنو د مسکن په ډول په تاريخ هرات کې سي سي هروي ذکر کړې ده ددې نه پس عبدالرزاق په مطلع السعدين کې هم دافغانستان ذکر کړي دي اود افغانستان نه يې مراد دپښتنو مسکن دي پدې ډول بابر هم په کال ۱۵۰۴ کې د کابل دفتح کولو نه پس دکابل دحالاتو په ترڅ کې د پښتنو ژبه يې دافغاني په نامه او دپښتنو علاقه يې دافغانستان په نامه ياده کړې ده ددې علاوه بابر په خپلو مهماتو کې ټول پښتانه قبایل د افغان په نامه ياد

کړيدي پدې ترتيب د زمانې په تېرېدو سره دافغان نامه دقبيلې يا قبيلو نه تېره سوه او په لسمه او يوولسمه سده هجري کې ددې هېواد دټولو استوګنو داصلي نوم پښتون پر ځای يو ملي نوم وگرځېدي او هم پدې ډول دوخت په تېرېدو سره په ديارلسمه سده هجري کې دافغانستان نامه يوازي دپښتنو دمسکن نامه نه بلکې د ټول هېواد نامه سوه اود پخواني زور نوم خراسان ځای يې ونيوي او دبهرنيو ملکونو سره په خط او کتابت کې ددې هېواد نامه دخراسان پر ځای افغانستان ليکل شروع سوه .

څرنگه چې لارډ اکلنډ په خپل يو ځوابي خط کې چې شاشجاع ته يې په کال ۱۸۳۸ م کې ليکلی وو دافغانستان لس دممملکت په ډول دپخواني خراسان پر ځای دوه ځايه ليکل سويدي . همداراز په ديارلسمه سده هجري کې دافغانستان دټولو قبيلو لپاره هغه که پښتانه وو که غير پښتانه دافغان نوم ويل شروع سو او ددوی داوسېدلو علاقه دافغانستان په نامه مشهوره سوه اوددې علاقې پخوانی نوم خراسان داستعمال نه مکمل ووتې.

گرانو وطنوالو افغان دپښتنو تاريخي او قامي نوم ندي بلکې ملي نوم يې دي بل طرف ته اوس ځيني کسان دخراسان خراسان خبره کوي زه هغوی ته دا وایم چې مور به بيا تاسي ديارلسمې هجري ته بوزې نوگوري ياد ساتې چې بيا به ستاسو هيڅ پته هم نه وي چې تاسي څوک واست اود کوم ځای نه راغلي ياست بيا درپدې خاورې په سر گرځي اود سر دپټولو ځای به هم نه وي زه داباسين نه ترامو پوري د ۵۰۰۰ کالو راهيسي په خپله ځمکه پروت يم او نور قومونه چې هغه په دې ځمکه زمور سره مېشته دي که هغه پښتانه دي او که غير پښتانه دي زه خپل ورونه،خپل خویندي او خپل بچي گڼم خود خراسان په باره کې داخبره دولس خبره نده بلکې دا ديو څو جاسوسانو خبرې دي چې دبل چاه په اجنډا کارکوي او ددوېمن پروژې مخ په وړاندي وړي ږ

عام ولس مور ټول سره ورونه او خویندي يو او په شريکه سره د ورورولۍ ژوند تېروو بلکې زه خو يوڅو تاريخي حوالې ورکول غواړم هرکله چې دایران باچا نادرشاه دخپل فوج سردارانو مړ کړ نو احمدشاه بابا پښتنو سردارانو ته وويل چې ددې سردارانو نه د نادرشاه بدل اخیستل غواړي نو ټول پښتانه ورسره ودرېدل او دلته ازبک هم داحمدشاه بابا په مرسته کې ودرېدل نو بيا چې کله احمدشاه بابا باچا سو نو هغه دپښتنو ټولي علاقې يودبل سره گنډل يا يوځای کول غوښتل نو اول پر غزني وروخت دهغه ځای گورنر لږڅه مقابله وکړه خوبيا يې لاسونه اوچت کړل تسليم سو نو بيا دکابل گورنر ته احمدشاه بابا خبر ورکړ چې کابل حواله يا تسليم کړه که نه نو جنگ ته تيار شه نود کابل گورنر ناصر خان وو چې د مغلو په لاس ناست وو نو ناصر وويل چې جنگ کوم کله چې د جنگ اعلان وسو نود ناصر خان په پوځ کې هزاره او ازبک هم وو نو هغوی د ناصرخان نه تپوس يا پوښتنه وکړه چې له چاه سره جنگ دي نو هغه وويل چې احمدشاه راروان دي نو دوی چې دا اوس زمور ملي مسئله

ده او مور داحمدشاه سره جنگ کول نه غواړو او د ناصر له فوج نه جدا سول بيا چې کله دانگرېزانو او افغانانو داول جنگ نه پس دوست محمد خان بخارا ته لار نوييا چې کله واپس بيرته راتلي نو ازبکو ته ورغلي او هغوی ورسره راپاڅېدل او په سمنگان کې يې انگرېزانو ته ماته ورکړه په دغه وخت کس چې د تاجکو مشر و او نوم يې خواجه وو هغه هم دانگرېزانو خلاف راپاڅېدي نو په دغه وخت کې نه څوک پښتون و، نه څوک تاجک و، نه څوک ازبک و، نه څوک هزاره و بلکې ټول يو افغان وو خو اخر اوس دخراسان خبره ولې را اوچته سوه ځکه چې په کال ۲۰۱۹ م کې دلوۍ افغانستان لمر پر راخټو دي او دپاکستان او ايران سره دپښتنو دستر عظيم طاقت دمينځته راتلو وپره پېداسوي ده چې بيا به افغانستان کله د لاهور او کله دمشهد دروازي به دېوي او داخلک له طالبانو سره دسولي خبري په دې وجه ردوي چې ددې قسم خلکو دوکانداري ختميري او مور د گام ملگري له طالبانو سره دسولي مکمله مرسته کوو ځکه هغه هم ددې وطن بچي دي او رادي سي اودخپل گران وطن په جوړولو کې دي خپل کردار اداکړي .

نو زما گرانو ورونيو،خويندو او بچو بېدار سئ او دا قسم خلک ولس ته افشا کړي .

پښتون قوم دا نوم ډېر پخوانی نوم دي دانوم د نن نه ۲۵۰۰ کاله اگاهو هيرودېتس او نورو اېراني مؤرخينو په خپلو اثارو کې دخپلي لهجي مطابق دپکتويس،پکتوان، او پکتين په نومونو ياد کړي دي او ددوی داستوگني ځای د پکتیکا،پکتیکي، او د پکتيا په الفاظو ياد کړي دي چې ددې الفاظو مطابقت دپښتنو او پختيخا يا پښتونخوا سره منل سوي حقيقت دي خو اوس دلته يو دوه نومونه نور راغلل قوم او ملت نور اځئ چې په دې لړ بحث وکړو

قام يا قوم: د وگړو هغه ډلو ته وايي چې په هغوي کې څه داسي خصلتونه،خويونه او خصوصيات موجود وي چې هغه دهغوی په مشرانو او اولاد کې هم دمېراث په شکل منتقل سوي وي .

ملت: اود ملت اطلاق د وگړو په داسي ډلو کېږي چې هغوی اکثر دمختلفو قامونو وي په يوه هېواد کې اود يو نظام او ضابطې لاندې ژوند کوي او په فايده او نقصان کې سره شريک وي .

خو اوس دلته دپښتون په باره کې درې نومونه مينځته راغلي دي چې يو پښتون چې په بن ليکل کېږي او بل پختون چې په په خ ليکل کېږي او بل پښتون چې په ش ليکل کېږي خو په دې باندې دبحث نه مخکي زه دلته دتاريخ په اېزارو خبري کول غواړم :هغه زمانه چې کومه د رسم الخط داېجاد نه اگاهو په انسان تېره سوي ده نو هغه د عصر قبل التاريخ په نامه ياديږي اود رسم الخط داېجاد نه را په ايسته يا وروسته زمانه دي ته تاريخي عصر ويلاي سي دقبل التاريخ او تاريخي دور دپيلتون کرښه ۳۵۰۰ کاله قبل المسيد گڼلای سي خو قبل التاريخ دوره

عموماً په دوه حصو کې وېشلای سو یعنی احمدي حجر يا ډبري زمانه او احمدي برنجي يا برونز زمانه . احمدي حاجري اندازه پنځه لکه کاله ده دحجر په زمانه کې به خلکو الات او ابزار د کاني يا ډبري نه جوړول په هغې به يې کار هم کوي او هر قسم فايدي به يې هم ترې اخيستي نوپدې وجه دپته د حجر يا دکاني زمانه هم ويلاى سو ددې نه پس يا وروسته د انسان په ژوند کې بله انقلابي واقعه وسول چې په هغه کې دوى معدنيات يا کانونه وموندل چې په هغه کې دوى تنبه هم وموندل نوببادوى د تنبي نه الات او ابزار جوړول شروع کړل نوله دې امله دې زماني برنجي يا دبرونزو زمانه ويلاى سو .

ددې نه وروسته چې بني آدم نوره ترقي وکړه نو دوى اوسپنه هم وپېژندل د اوسپني دريافت يا پېداکېدل دانسان په ژوند کې په انقلابي ډول اهميت وموندې ددې زماني له اغز يا شروع سره دانساني تهذيب هغه دور شروع سو چې هغې ته تر ننه پوري مور دخپل مفهوم مطابق تهذيب وايو ددغه وخت نه لوى لوى ښارونه اباد سول ،حکومتونه قايم سول،قوانين تيار سول ،خلک په مختلفو تپو کې ووېشل سول غرض ديو منظم او مصروف ژوند اغزوسو يا شروع وسول .

گرانو وطنوالو کله چې انسان دتهذيب او تمدن په دايره کې قدم کېښود او دترقي په لاره روان سو نو تگ راتگ ،حمل و نقل،تجارتې او اقتصادي ضرورياتو مختلف قامونه په خپل منځ کې په گډون مجبور کړل او دغسې دمختلفو قامونو په يو بل د غلبې جذبات راوپارېدل او په يو بل د حملو سلسله راشروع سول نو ددې جنگونو په نتيجه کې خامخا ددوى د نسلونو هم د يو بل سره مخلوط وسو ددې اصولو په رڼا کې ،څنگه چې د پښتنو علاقه هم د تاريخ په مختلفو دورونو کې د مختلفو حمله ورو قامونو دجگړو ميدان پاته سوې دي او دمختلفو قامونو سره د پښتنو يو ژور تعلق هم پاته سوې دي نو پدې وجه به د پښتنو په ژوند کړو وړو او د ژبې په لهجه خامخا څه ناڅه اثر پاته سوې وي اوس دلته نور تاريخي روايتونه هم دي چې کوم خلک په يو ځاى حمله وکړي او هغه ځاى فتحه کړي او يا هغه ځاى ته څه مهاجر هجرت وکړي نوکه ددوى تعداد د ملکي خلکو نه زيات وي نو بيا هغه ملکي خلک د فاتحو قومونو يا د مهاجرو ژبه او کلتور خپل کړي خو که ددوى تعداد د ملکي خلکو نه کم وي نو بيا دغه فاتح قومونه يا مهاجر د ملکي خلکو ژبه او کلتور خپلوي او که چېرې داسې ونشي نو دابه يو غير فطري او غيرطبيعي عمل وي لکه مثال به د پاکستان واخلو چې پاکستان ته په کال ۱۹۴۷ م کې د درو نه تر پنځو فېصده مهاجر دهندوستان نه پاکستان ته راوتښتېدل او دخپل او نېکه وطن هندوستان سره يې غداري وکړه او تراوسه پوري په پاکستان کې په کراچى او حيدرآباد کې د مهاجرو په نومونو يادېږي،نوپکار داوه چې دوى د ملکي خلکو ژبه او کلتور خپل کړي وای خو دوى خپله ژبه اردو او کلتور د پاکستان په ټولو قومونو باندې وروټپي نو نتيجه يې داسوه چې پاکستان په څلرويشت ۲۴ کاله کې تجزيه سو او د نيم نه زيات پاکستان نه بنگله

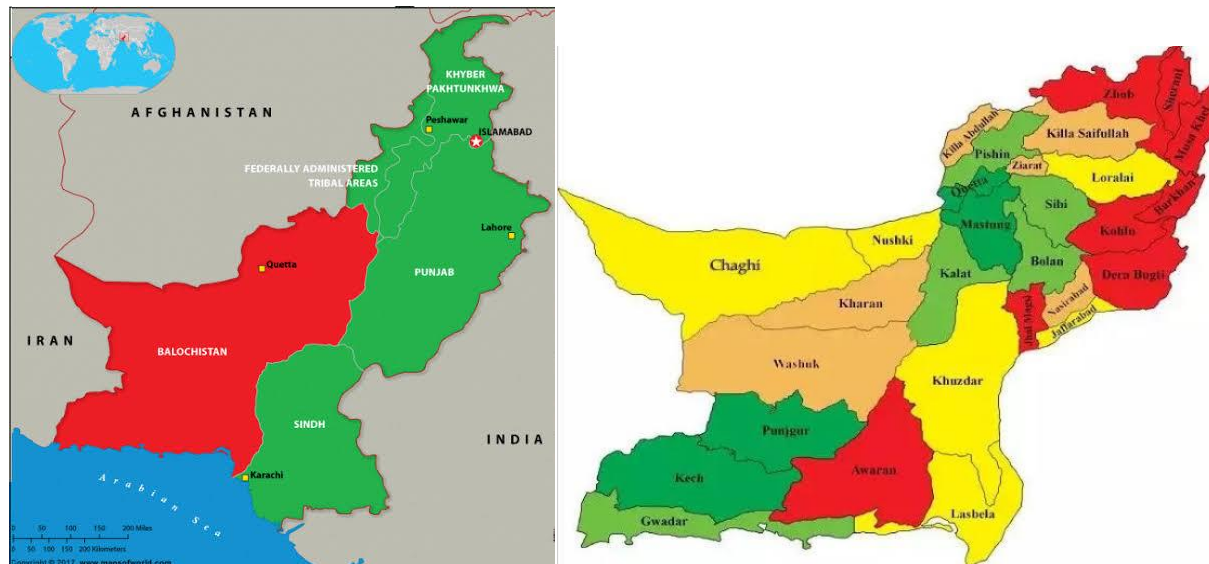
دېش جوړ سو او اوس پسي پښتنو او بلوچو بډې يا لستونې راکښلې يا رغولې دي او په ۲۰۱۹ م کال کې به پاکستان د تاريخ حصه جوړه سي او د آمو نه تر آباسينه پوري پښتانه به د خپل پلار، نيکه وطن لوی افغانستان وارثان سي انشاءالله نو اوس به راسو خپلې موضوع ته چې پښتون په درې طريقو لېکلای سو نو اوس پښتون چې په ش لیکل سوې دي دا نوم د ناروې د (اوسلو) پوهنتون يو محقق ډاکټر مارتین سین ویلي دي او د کیمبریج پوهنتون ډاکټر بېلي هم ددې خیال مرسته کوي خو بیا بناغلی کېرو ددوی ددې خبرې سره اتفاق نلري بیا چې کله شلمه سده عيسوي کې په هندوستان کې د ازادۍ تحریکونه شروع سول نو دهغه خای خلکو به د پښتون لپاره به د خ لفظ استعمالوه ځکه چې په اردو ژبه کې د بن لفظ نسته نو دوی چې به کله پښتون لیکه نو د خ په لفظ (پختون) به يې لیکه خو بهادرشاه ظفر کاکاخېل د خپلو ۳۵ کالو د تحقیق او تاریخي حوالو پر بنیاد دا خبره کوي: چې که پښتون که په ش لیکل سوې دي یا په خ لیکل سوې دي دا هم هغه نومونه دي چې کوم د پښتون لپاره استعمالېږي پدې کې هیڅ فرق نسته خو دپښتون اصلي همغه دي کوم چې په بن سره لیکل سوې دي .

تل دي وي زموږ د پلار او نيکه وطن

له آمو نه تر آباسينه

لوی افغانستان

د پښتنو او بلوڅو ورونو ورورولي

گرانو وطنوالو څومره چې د پښتنو او بلوڅو خبره ده چې پښتانه یو لرغونی تاریخ لري نو داسي زموږ بلوچان ورونه هم د لرغوني تاریخ مالکان دي، خو که موږ د لرغوني تاریخ په اوردو کې وگورو نو پښتانه او بلوچان همیشه په زرگونه کلونه د یو بل په څنگ کې د ورونو په شان سره پاته سوي دي. دوی بني او بدي ورځي په شریکه سره تيري کړي دي او همیشه یې یو د بل ملاتړ کړي دي زه به پېر ليري نه ځم اود کال 1747 م نه به یې راو نیسم چې کله د ایران پادشاه نادرشاه افشار مړ سو او د پوځ هغه برخه چې په پښتنو مشتمله وه نو د هغوی لس سرداران وو نو هغوی فیصله وکړه چې موږ څو کندهار ته او موږ ته پکار ده چې هلته موږ ځانته د خپل هیواد بنیاد کېږدو زه په هغه کې په تفصیل سره نه ځم خو چې د شیرسرخ بابا په مزار کې د پښتنو جرگه کېدله نو په هغې کې د پښتنو د مشرانو علاوه یوه بله قبيله هم وه چې د هغې نېرم بلوچ قبيله او په هغه وخت کې د هغوی مشر نصیرخان نوري وو او هغه هم په دې جرگه کې شامل وو او چې کله صابرشاه د احمدشاه بابا نوم د افغانستان د باچاهۍ لپاره وړاندي کړ نو نصیرخان نوري د هغه بڼه په کلکه ملاتړ وکړ .

گرانو وطنوالو چي څنگه مور پښتانه دا دعوه کوو چي مور د افغانستان بنياد ايښي دي نو په هغه دعوه کي زمور سره بلوچ وروڼه هم شامل دي بيا د احمدشاه بابا او نصير خان نوري په منځ کي يوه معاهده وسوه چي که چاه په کلات حمله وکړه نو افغانستان به د بلوچانو ورونو کومک کوي اود هغوی دفاع به کوي بيا داسي وخت هم راغلي چي د پښتو او بلوچو تر منځ څه غلط فهمی راغلي نو بيا احمدشاه بابا لار او د هغوی په منځ کي هغه غلط فهمی ليري شوي او بيا احمدشاه بابا د نصير خان نوري وربره په نکاح کړه او چي کله به احمدشاه بابا په دهلي، لاهور او مشهد حملې کولي نو نصير خان نوري به احمدشاه بابا ته بلوچ جنگيالي هم ورکول او هغوی به د خپلو پښتنو ورونو سره يوځای څنگ په څنگ به جنگېدل اود پاني پت جگړه د هغې يو ستر مثال دي نو په دې وجه هم که څوک که پښتانه او يا بلوچ دي يا سياسي گوندونه دي او هغوی د پښتنو اوبلوچو ترمنځ اختلافات پيدا کوي او دنفاق اور ته لمن وهي نو هغه د پاکستان د فوج، استخباراتي ادارې ISI په اجندا باندې کار کوي .

گرانو وطنوالو بيا چي کله په کال 1839 م کي انگرېزانو پر افغانستان حمله کوله نو د محراب خان بلوچ چي هغه په هغه وخت کي د بلوچو مشر وو دهغه څخه انگرېزانو پر افغانستان د حملې په غرض لاره وغوښته خو محراب خان بلوچ چي رضا نشو نو بيا خو يي لار په زورزياتي واخيسته خو چي کله دوی د بولان په دره تېرېدل نو بلوچو ورونو پر انگرېزانو حملې کولي خو چي کله انگرېزان کابل ته ورسېدل او د انگرېز څه فوج واپس بيرته هندوستان تېرېدل نو انگرېزانو دا ويل چي دا د محراب خان بلوچ په حمايه دا حملې پر مور باندې سوي وي نو انگرېزانو په 1839 Oct 13 په بلوچستان حمله وکړه او محراب خان بلوچ يي مړ کړ او په هغې کي د بلوچ د خزاني هندو وزير ديوان بوچامول او په سوونو نور کسان هم ووژل سول او يو کم عمره بلوچ شهناز خان بلوچ يي د محراب خان پر ځای مشر کړي او يو انگرېزی افسر ليفتي نينټ لودي يي ورسره پرېښودي .

گرانو وطنوالو د قلات د خان بنخه د سيد جمال الدين افغان لمسی وه د خيربش مری او اکبر بکتی بنخي هم پښتني وي ،نو د پښتنو او بلوچو تر منخ نه يوازي د ورورولی تاريخي ريښي دي بلکي زمور او د بلوچو وینه شريکه ده بيا چي کله په 3 June 1947 کي د برتانيي په هندوستان کي وایسرای لارډ مونت بټن اعلان وکړ چي انگرېزان په 30 June 1948 جون پوري به له هندوستان څخه ځي او دوه هیوادونه هندوستان او پاکستان به منخته راځي نو د کلات خان انگرېزانو ته د انگرېزانو او بلوچو په منخ کي چي کومي معاهدي سوي وي که هغه په 1838 م کال کي سوي وي او که هغه په 1804 م کال کي سوي وي او که هغه په 1876 م کال کي سوي وي هغه ټولي معاهدي يي راويستلي چي په هغه کي د قلات آزاد حيثيت منل سوي وو ،بل د قلات د ریاست حيثيت د بریتانوي هند له نورو ریاستونو څخه بلکل مختلف او جدا وو نو بيا لارډ مونت بټن یو میتینگ (غونډه) راوغوښتله چي په هغه کي یو اړخ جناح او لیاقت احمد خان وو او بل اړخ ته د کلات خان او د هغه مشاور سلطان احمدخان وو او بل پکښي لارډمونټ بټن هم ناست وو په دي کي صرف په دوه خبرو باندي پرېکړه وسوه چي یوه پکښي دا وه چي که د کلات خان غواړي په خپله خوښه له پاکستان سره په خپل مرز یا سرحد یوځای کیدل غواړي نو صحیح ده یوځای دي شي او بله پرېکړه داده چي که بلوچان د پاکستان سره یوځای کیدل نه غواړي او بلوچان غواړي چي د افغانستان سره خپله هغه پخوانی معاهده جاري وساتي او د افغانستان سره شامليري نودا به هم د کلات خپل اختیار وي خو د قلات خان دا خبره وکړه چي مور نه د افغانستان سره یوځای کپړو او نه د پاکستان سره بلکي مور ځانته خپل آزاد او خودمختار هیواد غواړو دا خبره د قلات خان په خپل کتاب مختصر تاریخ قوم بلوچ او قوانین بلوچ کي په صفحه نمبر 93 باندي لیکلي ده نو په 11 Aug 1947 م کي انگرېزانو د کلات د کلات اختیار د کلات خان ته حواله کړ یا وسپاره او د کلات خان سمدستي د کلات د آزادی اعلان وکړ او جناح د کلات د خان تر حاکمیت لاندي د آزاد بلوچستان په معاهده باندي دستخط وکړ یا امضاء يي کړ .

گرانو وطنوالو په 12 Aug 1947 باندي نیویارک ټایمز کي خبر راغي چي د یوي معاهدي لاندي پاکستان کلات د یو آزاد ریاست په حیث ومنی . په 14 Aug 1947 پاکستان جوړیږي او په همدغه 15 Aug 1947 باندي په نیویارک ټایمز کي د دنیا په نقشه کي

د آزاد بلوچستان لپاره يوه جلا نقشه بنودل سوي ده نو چي کله پاکستان جوړ سو نو جناح او د پاکستان چي کوم قانوني مشران وو هغوی ته پته وه چي د ديورنډ د کرښي معاهده خو غلطه ده ځکه د بين الاقوامي يا بين المللي قانون مطابق چي کله د کومي کرښي په باره کي د سرحد په توگه چي کله کومه معاهده کيږي نو هغه کرښه چي په کومو کومو هيوادونو تيريري نو په هغه معاهده به د هغه ټولو هيوادونو مشران دستخط (امضاء) کوي نو دا کرښه د بلوچستان په ځمکه هم تېره شوي ده خو دبلوچستان څخه نه چاه په دي اړه کومه پوښتنه کړي ده او نه هم د بلوچستان د دولت له اړخه څه دستخط شته نو د ديورنډ کرښي معاهدي په هغه ورځ خپل قانوني حيثيت له لاسه ورکړي دي چي په کومه ورځ دا معاهده منځته راغلي ده نو ددي غير قانوني غلطی د پټولو لپاره ډير کوبښښ وکړي چي د کلات خان رضا کړي اود کلات الحاق له پاکستان سره وکړي خو په 1948 February 21 م کال کي د کلات دارالعوام يا آپر هاوس Upper house او Lower house لوور هاوس دا فيصله وکړه چي مور د پاکستان سره الحاق کول نه غواړو او مور خپل حيثيت د يو آزاد او خودمختار دولت په حيث غواړو بيا په 1948 march 9 کي جناح د کلات خان ته وليکل چي زه نور ستاسو سره خط او کتابت نه کوم او اوس د کلات په باره کي به ستاسو سره خبري د پاکستان دولت کوي ځکه د پاکستان ددولت فيصله داوه چي پر کلات به حمله کوو او پر کلات به ورځېږو .

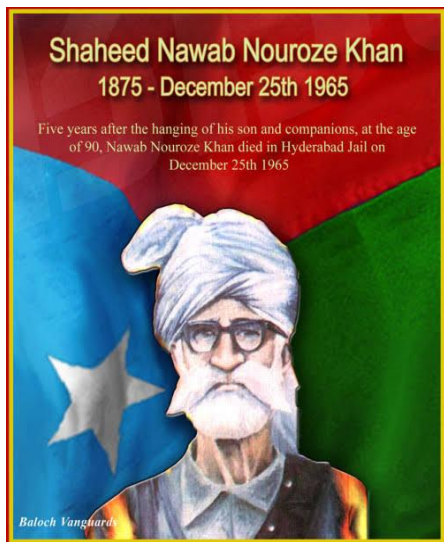
گرانو وطنوالو کلات 227 ورځي آزاد او خودمختاره رياست وو او په دي 227 ورځو کي د کلات سفارت په کراچي کي موجود وو او پر هغه به د کلات بيرغ ولاړ وو او سفير به هم هلته اوسېدي . په 1948 march 26 کي د پاکستان فوج د بلوچو چي کومي د سمندر اړخ ته علاقي وي لکه پښني، جيواني، او تربت په هغي باندي ورننوتل او دغسي پاکستان د کلات خلاف اجرات شروع کړل په هغه وخت کي د پاکستان پلازمينه کراچي وه اود پاکستان دولت په کراچي کي اعلان وکړ چي د کلات خان په خپل مرز يا سرحد د پاکستان سره شامل کړي حالانکه د کلات پارلمان د پاکستان سره د کلات الحاق نامنظور کړي وو اود کلات د خان څخه يې د توپک د شپېلي په زور دستخط اخيستي وو او کلات يې په وچ زور له پاکستان سره شامل کړي دا معاهده خو پکار وه د دوو هيوادونو پاکستان او بلوچستان په منځ کي سوي وای خو دوی په وچ زور د کلات له خان څخه دستخط واخيستي خو د پاکستان ددي جنايت خلاف نه د افغانستان دولت او نه په کوزه پښتونخوا کي د پښتنو هغه تش په نامه قام پرسته مشرانو څه عکس العمل ښکاره نکړ .

جناح امريکايانو ته ويلي وو چي زما سره مکمل معلومات دي چي روسانو په کلات کي خپل اجنټان مقرر کړي دي چي هغوی به بيا په دي خطه کي ستاسو گټو ته تاوان رسوي او پاکستان خو ستاسو متحد هيواد دي او ستاسو سياسي، علاقه يي، سيمه ييزو او ستراتيژيکو گټو به په هر حال کي خيال ساتل کيږي حالانکه جناح دا بلکل دروغ ويلي وو جناح د ديورنډ

د کرښې چې کومې قانوني غلطۍ وې نو د هغه د پټولو په خاطر پر کلات وروختې . دلته یوه بله ډېره اهمه واقعه سوې ده لکه چې پر کلات د ورختو نه مخکې دا خبره سوې وه او هغوی (امریکا) پر کلات د ورختو خبره منلې وه ځکه چې 26 march 1948 م کې پر کلات حمله وکړه خو دهغه نه درې ورځې مخکې په 23 march 1948 م کې په پاکستان کې د امریکا سفير امریکا ته ولیکل چې د کلات دا لاندې چې کوم ریاستونه دي لکه لاسبیلان، بناران او مکران د پاکستان سره په خپل مرزي شامل سو نو لنډه او اوږده دا چې پاکستان یو آزاد هیواد له حلقه تېر کړ خو دنیا خاموشه پاتې شوه او که فرض کړه د کلات خان دستخط کړې هم وي نو هغه 4 څلور کاله په پنجاب کې نظر بند وو او خپلو بچو به هم ملاقات ورسره نشوای کولای اود هغه دستخط هیڅ قانوني حیثیت نلري د هغه دستخط په یو تاریخ شوي دي خو پر هغه کاغذ د جناح دستخط په بل تاریخ شوي دي خو دلته یو سوال پیدا کړي فرض کړه که چیرې د افغانستان ریس جمهور پاکستان ته لار سي اود پاکستان سره دستخط وکړي چې ما د ډیورنډ کرښه په رسمي توگه ومنل، نو ایا د افغانستان ولس به دا خبره ومني؟! نو مور به دا خبره په هیڅ حالت ونه منو .

کرانو هیوادوالو ددې علاوه په هره معاهده کې څه گواهان یا شاهدان موجود وي خو د کلات د خان او جناح په معاهده کې یو گواه یا شاهد هم نسته دا هم ویل کيږي چې د کلات د خان څخه په زور پر سپین کاغذ دستخط اخیستل سویدي او بیا وروسته پاکستان پرې لیکنې کړي دي . ددې نه پس بیا وروسته ځینې بلوچان د احتجاج په ډول غرونو ته وختل او د پاکستان خلاف یې مسلحانه مبارزه یې شروع کړه چې په هغې کې یو مشر نوروز خان بلوچ هم وو چې بیا وروسته د هغه سره د پاکستان فوج په قرآن شریف باندې قسم وکړ چې د غرونو نه راکوز سي او عامه معافي درکوو نو دوی په 15 May 1959 م کال کې له غرونو نه راکوز سول چې په هغوی کې د نوروز خان زامن او لمسیان هم موجود وو خو په قرآن شریف د قسم با وجود پاکستان هغه ټول بندیان کړل او د غداری مقدمه یې پر وچلوله او په 15 July کال کې د نوروز خان بلوچ د کور پنځه کسان یې د حیدر اباد په جیل یا زندان کې اعدام کړل او نوروز خان بلوچ یې د ډیر عمر لکبله مړ نکړې او نوروز خان بلوچ په 1964 م کال د اکولو په زندان کې مړ سو

انالله ونالیه راجعون

نوروزخان بلوچ د ۱۹۵۹
 د جولای ۱۵ نیټه هغه
 وخت چې نوموړي د
 پاکستان فوج لخوا په چل
 سره په قرآن شریف د قسم
 وروسته له غرونو راکوز
 شو خو بیرته یې زنداني
 کړ.

چې کله پاکستان بلوچان د خیتي نه لاندې کړل نو بیا یې د پښتنو بندوبست شروع کړ او په 1948 August 12 م کې په بابرېه کې د پښتنو قتل عام وکړ حالانکه په 1948 February م کې باچاخان د پاکستان په آیین سازه اسامبلي یا پارلمان کې د پاکستان په قانون د پاکستان د وفاداری قسم کړي وو .

گرانو وطنوالو بیا وخت تیرېدې چې سیاسي هلي ځلي شروع سوې نو شپږ مختلفي پارټی سره یوځای سوې او هغوی یوه نوې پارټي جوړه کړه چې د هغو نومونه داوه : د صوبه سرحد نه خدایي خدمتگار د باچاخان په مشرۍ ، د سند نه سندمحاذ د جی ام سید په مشري، د سند نه بله پارټي د حیدر بش جنووي په مشرۍ کې، د بلوچستان نه ورور پښتون د عبدالصمد خان اچکزي په مشرۍ کې بله پارټي د بلوچستان نه د اسمان گل د شهزاده عبدالکریم خان په مشري کې ، د پنجاب نه د آزاد پاکستان پارټي د میا افتخارالدین او محمد علي قصوري په مشرۍ کې. دوی چې په شریکه کومه پارټي جوړه کړه نو نوم یې ورته نیشنل پارټي کېښود دا د کال 1956 م خبره ده.

خو بیا په کال 1957 م کې د مشرقي پاکستان نه د عوامي لیگ نه عبدالحمید بشاني یوه ټوټه راجلا کړه او په نیشنل پارټي کېښي گډه کړه او نوم یې ورته د نیشنل پارټي نه نیشنل عوامي پارټي کېښود . د پارټي صدر مولانا عبدالحمید بشاني او محمودالحق عثمانی وټاکل سو او دا پارټي بیا په نیپ NAP ډېره مشهوره سوه خو په اخیره کې دا پارټي یوازي پښتنو او بلوچو ته پاته سوه او چې کله په پاکستان کې د ون یونټ One Unit مات شو او بلوچان او پښتانه په یوه صوبه یعنی بلوچستان کې وټرل سول نو بلوچان سرداران نه سند ته لارل نه پنجاب ته لارل بلکې خپلو پښتنو ورونو صوبه سرحد ته لارل . خیربش مری، اکبر بکتی، میرغوث بزنجو او عطاءالله منگل ولي خان ته راغلل خو هغوی ته څه پته (معلومات) وو چې په

راتلونکي وخت کي به د همدې ولي خان له لاسه د پښتنو او بلوچو د ورورولۍ په سر به له ضياءالحق سره معامله کيږي .

گرانو وطنوالو بيا چې کله په کال 1970 م کي په پاکستان کي په لومړي ځل ټولټاکنې وشوې نو په بلوچستان او صوبه سرحد کي ټاکنې نیشنل عوامي پارټي وگټل خو د پاکستان د ټوټه کېدو نه پس وروسته په صوبه سرحد او بلوچستان کي د نیشنل عوامي پارټي او جمعیت علماء الاسلام گډ حکومتونه جوړ سول . په صوبه سرحد کي د نیپ له اړخه گورنر ارباب سکندر مقرر سو او په بلوچستان کي گورنر میر غوث بزنجو او وزیر اعلیٰ عطاءالله مینگل د نیپ له اړخه مقرر کړای سول چې دا دواړه مشران بلوچان وو چې داد بلوچو او پښتنو د ورورولۍ یو لوی مثال دي خو نهه 9 میاشتې تېري شوي د پاکستان دولت ددوی حکومتونه ړنگ کړل اود پښتنو او بلوچو 120 کسه سره د مشرانو د حیدر اباد جېل ته واچول سول او په دوی د غداری مقدمه شروع سوه دا د ذوالفقار علی بوټو د حکومت دوره وه.

گرانو وطنوالو د پښتنو او بلوچو دغسې ډول ورورولي همېشه د پاکستان د استیلا شمنې، دپاکستان د پوځ، اود پاکستان د استخباراتي ادارې ISI د سترگو ازغی وو. نو د پاکستان همېشه دا کوښښ وو چې ددوی په منځ کي نفاق پیدا کړي چې اول د بلوچو په آزادی مین تحریکونه ختم کړي او بيا په پښتنو کي هم لاري وباسي چې کوم خلک خرڅیږي نو بيا هغه په مختلفو طریقو د ځان غلامان کړي.

او چې کوم په قام مین پښتانه دي او نه خرڅیږي نو د هغوی څخه په یو مستقبل طور ځان خلاص کړي نو چې کله ضياءالحق مارشېلا راوست او ذوالفقار علی بوټو یې ليري کړ او په پاکستان کي مارشېلا ولگېده نو ضيارالحق د حیدر اباد زندان ته ولي خان ته لار او صرف د ولي خان سره یې ملاقات وکړې د ډېر اوږد ملاقات نه وروسته دوی یو د بل نه رخصت واخیست او یو څو ورځې وروسته ولي خان او د هغه پښتانه ملگري له زندان نه خلاص سول او ولي خان بلوچان په زندان کي پرېښودل په هغه وخت کي به ټولو خلکو ولي ته به ډیر زیات بد ویل چې ولي خان د خپلو بلوچانو ملگرو سره غداری وکړه خو خبرې پټې وې چې د ولي خان او ضياءالحق په منځ کي څه خبرې او فیصلي سوي دي؟ ولي خان د ضياءالحق د مارشېلا بڼه په دایه توگه مرسته وکړه څه ورځې وروسته ولي خان ته به کراچي کي آبیږ مارشال نورخان ډوډی کړې وه چې په دغه وخت کي ضياءالحق ولي خان ته تلیفون وکړ او ورته وېي ویل چې څنگه زما او ستا خبره سوي ده زه به یوه هفته پس د بلوچو د زندان څخه د خلاصون اعلان کوم نو ولي خان ورته وویل چې زه اوس په کراچي کي یم نو که دا اعلان تاسي سبا ماښام کولای سي نو زه به سبا سهار وختي د حیدر اباد زندان ته لار شم اود بلوچو سره به لږ سپیناوی وکړم نو ضياءالحق ورته وویل چې زه درته لږ یو ساعت پس تلیفون کوم نو بيا ساعت پس ضياءالحق ولي خان ته تلیفون وکړ چې زه به سبا ماښام د بلوچو د زندان

څخه د آزادۍ اعلان کوم چې هغوی به مور خوشي کوو داد کال 1977 Dec 31 مي خبره ده . په سبا ولي خان د حيدرآباد زندان ته لارې اود خير بش مري سره ملاو سو نو خيربش مري ته ولي خان وويل چې تاسي مسلح جدوجهد شروع کړي دي او بلوچان مو غرونو ته لېرلي دي او مور خو په عدم تشدد باندې عقیده لرو نو پدې وجه او دا خبرې زمور خوښي ندي بل تاسو د کمونستانو سره رابطې ساتلي دي نو په دې وجه زمور او ستاسي لاري جدا سوي دي نو خيربش مري ولي خان ته وويل چې مور خو ستاسي سره يوځای په جبل کې وو نو مور څه وخت غرونو ته خلک وڅپړول او مور د کمونستانو سره بيا څه وخت رابطې وساتلي ؟ او نه مور د هغوی د رابطو څخه خبر يو او نه مور ته د هغې مطابق څه علم شته بيا وروسته خيربش مري زياته کړه چې مور په نیشنل عوامی پاتې کې ستاسو ملگري وو ته زمور مشر وي نو مور دې په جبل کې پرېښودو او ته زمور څخه لارې نو ولي خانه څه! اود ضياءالحق سره دې په هر پروگرام معامله کړېده نو هغه پروگرام دې په مخه باندې يوسه خو ولي خان ورته وويل چې زمور لاري نور جدا دي او دهغه څخه راپاڅېدې. نو بيا ولي خان ميرغوټ بزنجو ته لارې او هغه ته يې هم دا بابولاله سندرې وويله نو ميرغوټ بزنجو ولي خان ته وويل چې گوره زه تاته يوه خبره کوم بلکې ورغاړه سو او په ژړا سو او ورته يې وويل چې ولي خانه په ژوند خو درنه نه جداکېرم صرف په مرگ به درنه جداکېرم خو ولي خان هغه له ځان نه جدا کړ او ورته يې وويل چې زمور لارې جدا سوي!.

خان عبدالولي خان
(ولي خان)

نو گرانو وطنوالو د پښتنو او بلوچو ورورولي او اتحاد د ضياءالحق او ولي خان د سازش په وجه تباؤ او برباد سو. خو دلته يو سوال راپيدا کيږي چې ولي خان د هغه بلوچو څخه گيله کوي چې هغوی د ولي خان سره په زندان کې پراته وو چې دوی د تشدد لاره اختيار کړې ده او ولي خان دوی د عدم تشدد پيروي قام دي نوچې کله د ولي خان په مشرۍ کې په کوزه پښتونخوا کې بمونه اچول کيدل نو په هغه وخت کې عدم تشدد چيرته وو؟! او چې ولي خان هغوی ته ويل چې تاسو کمونستانو سره خبره کړې ده نو د نیشنل عوامي پارټۍ يو جنرل سکريټر افضل بنگښ پاته سوې وو او بل جنرل سکريټر اجمل خټک پاته سوې وو چې دا د ولي خان سره د پارټۍ جنرل سکريټران وو نو ايا دا دواړه کمونستان نه وو؟! بل اړخ ته له بده مرغه چې اوس په موجوده وخت کې بلوچستان کې کوم بنده ځانته قام پرست وايي او د

پښتنو په نوم سياست کوي هغه خو قسم کړې دي چې د بلوچو او پښتنو تر منځ چې څومره د پښتنو او بلوچو د نفاق اور ته لمن وهلاي سي نو وهي به يې او دغسي هغه د پاکستان د استېلشمنټ پروژې پر مخ باندې وړي ،خو بل اړخ ته په محکوم افغانستان يا کوزه پښتونخوا کې چې چيرته هم په پښتنو يا بلوچستان کې په بلوچو ورونو باندې د پاکستان له طرفه زور زياتی شوي دي نو آزاد افغانستان دولتونو او ولس ورته په اوار تندي هرکلی ويلې دي او د خپلو ورونو په شان يې خپلي سيني ته رانژدې کړي دي .

او زما ځاني ملاقات په کابل کې د خيربش مري سره د هغه په کور کې شوي وو .

گرانو وطنوالو د کال 1948 نه به هر حال د شپې يو ساعت يا گهڼته د کوزي پښتونخوا د پښتنو لپاره د کابل راډيو نه يو پروگرام خپرېدې خو چې کله داؤدخان په 1973 م کال کې په اقتدار کې راغلي نو دا پروگرام د پښتنو او بلوچو په نوم واړول سو او ورسره يې د قبایلو يو مستقل رياست نه د سرحداتو وزارت جوړ کړ.

گرانو وطنوالو مور افغانان او بلوچ ورونه د جغرافيه د لحاظه سره هم لاس لستونې يو د بلوچستان يو اړخ ته سمندر دي بل اړخ ته يې پاکستان دي چې هغه د بلوچو دښمن دي ، دريم اړخ ته ايران دي چې هغه هم د بلوچو دښمن دي خو واحد افغانستان دي چې هغه د بلوچستان ښه گاونډی او ورور هيواد دي.

گرانو وطنوالو د مرکزي آسيا ټول هيوادونه به د افغانستان په سينه تيريري او د گوادرنډرگاه څخه به استفاده کوي او دغسي د بلوچستان هيواد د ترقي په لور گام اخيستونکی شي . دبلوچستان آبادي او ترقي د افغانستان آبادي او ترقي ده او دغسي د افغانستان آبادي او ترقي د بلوچستان آبادي او ترقي ده :

گرانو ورونو خویندو او بچو،زه د کوزي پښتونخوا پښتنو او د بلوچستان بلوچو ته يو خواست کوم چې زمور د ټولو منزل يو دي چې هغه د پاکستان څخه آزادي ده او زمور دښمن هم يو دي چې هغه پاکستان دي نو راضي چې د ورونو په شان لاسونه سره ورکړو او د پاکستان څخه ځان خلاص کړو که نه نو؛دا ويني به نه په لر کې نه بر کې او نه بلوچستان کې بنديري .

تل دي وي د افغانستان او محکوم افغانستان او بلوچستان

د ولس په منځ کې د ورورولی تړون

د لوی افغانستان د غورځنگ G.A.M رهبر مشال خان ټکر

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**